

ZENEMŰVEKET
 vegyünk
ROZSNYAI KÁROLY
 könyv- és zeneműki-teskedésében
 IV. ker., Muzem-körút 15. szám alatt.
Bő zeneműjegyzék **Ingyen.**
 könyvjegyzék

ANGOL-OSZTRÁK BANK.
 Az Angol-Osztrák Bank részvényesének
43. rendes közgyűlése

1907. évi március 27-én este 6^{1/2} órakor Bécsben, a kereskedők házában termében (Schwarzenbergplatz 7. sz.) tartatik meg.

A közgyűlés napirendje:

1. A főtanács évi jelentése.
  2. A számvizsgáló-bizottság jelentése az 1906. évi zár számadásról és a feletti határozathozatal.
  3. Haskározathozatal az 1906. évi tiszta nyereség hova fordításáról.
  4. Főtanácsosi választások és a cooptált tagok helybenhagyása.
  5. A főtanácsnak adandó meghatalmazás a részvény-tőkének az alapszabályok megengedett 80 millió koronányi legmagasabb összegig való felemelésére és az alapszabályok 6-ik §-ának módosítására.
  6. Javaslat az alapszabályok 15-ik §-ának módosítására.
8. Az alapszabályok 30-ik §-a értelmében 25 részvény egy szavazatra jogosít.
 A szavazatra jogosított részvényesek felkértek, hogy részvényeket, a még le nem jött részvényekkel együtt 1. évi március hó 19-ig beárólag Bécsben az Angol-Osztrák bank számlafiókjánál, Londonban az Anglo-Austrian banknál és Budapest, Aussig, Bodenbach, Brünn, Prága, Teplice, Trautenua és Triestben az Angol-Osztrák bank fióktelepeinél, továbbá Pilsenben Hoffmann & Kottlarzig bankbetéti társaságánál letétbe helyezék.
 Az alapszabályok 27-ik §-a értelmében meghatalmazás csak szavazatra jogosult részvényes ruházható.
 Bécs, 1907 március 7-én.

A főtanács.
 (Utánnomás nem díjaztatik.)

HA FÁJ A FEJE,
 ne tévovázzák, hanem használjon azonnal
 Beretvás-féle **MIGRAIN**-Pasztillát
 mely 5 perc alatt mindenféle természetű ideges fejfájást, még ha krónikus is, megszüntet. Felülmú minden eddig ismert szert. Hatása bámulatos, még a leghevesebb fejtájkánál is.
 Főtanács: Beretvás Tamás Kispeszt, Hákóci-utca 6.
 Ingyen postalai szállítás 3 doboz rendelésnél.

FISCHER ÉS TÁRSA NAGYENYED
 100 KAT. HOLL. 1000.
 A legjobb gyümölcsfák. Eddigiben szőlőültetvények.
 80.000 gyümölcsfa oltvány. 1 millió szőlőültetvény.
 Együttel és amerikai szőlő és gyökere szőlőültetvények.
 Árjegyzék és művelési utasítás ingyen.
 EGYESÜLT FA- ÉS SZŐLŐÜLTETÉSKÖZÖSÉG FISCHER ÉS TÁRSA ÉS AMBRÓSI M.

SERAIL-ARCZKENŐCS,
 Minden ártalmas alkatrészt nélkül!
 Minden ártalmas alkatrészt nélkül!
 az arcot tisztítja, fehéríti és bársónypuhává teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill., kis tégely ára 70 fill.
 Serail-szappan, Epe-szappan kitűnő tolett szappanok a nőknek használatához. Serail-crème nappali használatra. Serail-poudre kiváló finom arcpor bársón színben, téh rózsaszín és krém. Egy doboz ára 1 kor. Készíti **ROZSNYAI MATYÁS** gyógyszerésztára, Aradon, Szabadság-tér.

Aki kitűnő, étvágyfokozó, asztali italt óhajt.
Aki sovány, vérszegény, gyenge, lábadozó,
Aki tüdőbeteg, ideges, álmatlan,
Aki szoptat,
 ne mu-assza el saját érdekében a kitűnő hatásának elismer:
Herculesör
 maláta-tápsör különlegességet inni.
 Nem romlik. Kapható nagyobb csemege-, fűszerkereskedésekben, kávéházakban, vendéglőkben és a Hercules Sörfőzde szétküldési telephelyén Budapest, Bethlen-jér. Tel. 63-67. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Téli fürdőkúra a Szt.-Lukácsfürdőben.
 Természetes forró, meleg, kénes források. Iszapfürdők, iszapborogatások, mindennemű thermális-fürdők, hydrotherapia, massage, szénsavf. Olesó és gondos ellátás. Csúsz, köszvény, ideg-, borbajok és a téli fürdőkúra felől kimerítő prospektust küld ingyen a
 Szt.-Lukácsfürdő Igazgatósága Budapest-Budán.

Szép mint a csillag az égen
 bársónypuha, üde, szőlőellen, hófehér less az arca a
DERMOLIN
 használatától. Felülmulhatatlan hatásában és erőszere ajánlja. Dermolin eltávolítja a bőrtől a mitesert, pattanást, szőplőt, arczfoliót, simit ráncot, rózsás szűnt, meglepő szépséget, ifúságot kölcsönöz az arcnak. Ara K 1-80. K 2-10 fill. beküldés mellett (levélbélyegekben is) bérmentve. — Kapható:
HATTYU GYÓGYTÁR Budapest, Aréna-ut 124.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle
MARGIT-CREMET,
 mely zsirtalan, ártalmatlan s rögtön szűpít. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szőplők, májfoltok, bőrtájkák, pattanások, kiütések s mindenemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak pártalan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasznála után erőt mindenki meg fog győződni.
 Postán utánnvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:
Földes Kelemen gyógyszer. Arad. Budapesti fiókátár: **Török József** gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-ut 20. Kapható minden gyógyszerertárban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a
MELANOGENE
 fekete és barna színben.
 Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajszát pár perc alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
 Ara 2 korona 80 fillér.

Nincsenek szép gyermekek
 ott, a hol nem eléggé gondozzák. Egy gondosan ápolott, tisztán tartott gyermek mindig szebb és egészségesebb. Ne a hintőport, ugynevezett «Stuppa»-ot, hanem a kellemes illatú
Babymira-Crème
 gyermekkenőcsöt használja tehát, a feldörzsölt és kipattant, izzadság által felragott bőr gyógyítására, mely gyorsan és biztosan hat. Gondos anyák a gyermek hűnláját, nyakát, szővel minden érzékeny, a nedves-ségnek kitetttest-részeit kenik be vele. — A **BABYMIRA-CRÈME**
 felnőtteknek is igen ajánlatos kipállott, fellovagolt, az izzadság által megtámadott bőr esetén. — Egy doboz 60 fillérért minden gyógyszerertárban kapható. Postán 5 dobozt 3 kor. 20 fill-ért bérmentve küld a készítő:
BRODJOVIN H. gyógyszerész, Zágráb 30.

VASÁRNAPI UJSÁG
 12. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.)
 SZERKESZTŐ: HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁRCZIUS 24.
 Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre 18 korona. A «Világkörnyék»-vel negyedévenként 80 fillérért. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is esatolandó.
 Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Negyedévre 4 korona.

BARKASZENTELES VIRÁGVASÁRNAPJÁN. — KOTÁSZ JÁNOS RAJZA.

A KIRÁLYHÁGÓN.*

A Királyhágó
Felhőkbe vágó
Üstöke még a nyárról beszél;
Sárgul az erdő,
Zizegve pergő
Leveleket hajt alá a szél.

A merre lépek,
A merre nézek,
Sziklás hegyormok, dús rengeteg,
Csendjét a szellő
S lágyan szokellő
Kis patak árja rezgeti meg.

Derékon tisztás:
Zöld gyepes irtás;
Fürgé juhnyáj rajt játszva legel,
Katrinczás lányka,
Gyöngé, soványka
Éber szemekkel rája ügyel.

Köszöntöm, kérдем;
Szól, de nem értem.
Félve húzódik nyája felé,
Mint a bocs ott fenn,
Szűz rengetegben,
Ha idegen nesz gerjedt elé.

A hegy tövében,
Ott lenn a mélyben,
Renyhe sorokban kis házikók,
Szalma fődéllel
Küzének a széllel,
Bennök viharzó lelkű lakók.

Siralom völgye...
Magyar a földje,
Kis sötét folt a honi egen.
Más a ruhájuk,
Más a világuk
S nyelvük, szokásuk oly idegen.

Fa'ornyu templom
Harangját hallom
Csendülni át a kunyhók fölött.
Szalma viskóba
Lakik a pápa
Besüppedt hantu sírok között.

Ma van vasárnap,
Szavára várnak
Kis temp omában zord hivei
S a nagy tüzelve
Izzi, a nyelve
Lángját a nép szomjazva nyeli!

Ha e sötét had
Tüzes szikrát kap:
Lángba borítja agyát, szívét
S vad haragjába
Tul a rónára
Szórja ki ádáz gyűlöletét!

De ah közelből,
Mint a mennyből
Szál na a hang: lágy gyermeki kar
Víg dala zendül
S messze kicsendül:
«Hazádnak légy oh, hive, magyar!»...

Szomszédos házból:
Az iskolából
Árad az ének a soron át,
Falakon áthat
S mint égi jóslat
Némítja el a pápa szavát:

Hogy lesz idő majd,
Hogy levelet hajt
Egykor e téren a hon-szeretet,
Cseng a magyar szó
Büvösen hangzó,
Elváltak ösök hantja felett.

* A Magyar Tudományos Akadémia Farkas-Raskó díjával jutalmazott költemény.

Lesz idő egyszer,
Hogy gyökeret ver
Sok vész nyomán a testvériség
S hol vihar dült, ott
Együtt kivívott
Szabadságunk' szent őrtüze ég!...

... Mintha közelgő
Büszke jövendő
Ebből a dalból szállna felém!
Járva merengőn
Avaros erdőn
Erdélyi bérézek bűvös ölén...

Balla Miklós.

EPITÁFIUM.

Virágok erdejébe' jártam,
De nem téptem, csak megcsodáltam,
Volt vágyam — ám a szenvedélyek,
Élvek borát nem izlelem meg.

Félig Cézár és félig semmi
Valék, kit el fognak feledni,
Bár volt erőm — el mit sem értem,
Mindent akartam s félig éltem.

Mi voltam, azzá sohse lettem —
Üstökös csillagnak születtem,
Mely ki se gyúlva, el sem égve
Csak meteorként hullt a mélybe...

Mezey Sándor.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés.

(Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Az órák künn a tornyokon a tizenkettőt kezdtek verni, mire megkondultak a harangok a négy különböző felekezeti templomokban.

— Hát itt van ni, — kiáltott fel vidáman Kopereczky, — milyen jó lenne most ebédhez ülni. De hallom, nem lett belőle semmi, nem akartatok a vendégeim' lenni. Vagyis tegnap még úgy festett a dolog, hogy az ebéd nem látszott megmaradhatónak, tehát kihagyták a programból, én most hát a helyett csak egy szűk családi dîneren Rágányoséknál ünneplem a mai napot. Ahhoz azonban előbb még át kell öltöznöm németnek. Ti csak maradjatok itt és igrátok a papmorgókat, mindjárt végeztek.

Erre megint kitört a méltatlankodás, hogy kicsoda szemtelenség volt azoktól, a kik ezt cselekedték.

— Nem aprehendálok én azt, — felelte Kopereczky, — ti is jobban esztek otthon, én is jobban eszem a rokonnál s ezzel vége. A pezsgő pedig megmaradt, majd megiszszuk, ha az asszonyt hazahozom, egy pár nap múlva.

Hát ez is tetszett most már mindenkinek, hogy ha majd az asszonyt «haza» hozza. Milyen kordialis és egyszerű.

Ezzel eltűnt a harmadik belső szobájába és átadta magát a Bubeniyik kezeibe, a ki már várt rá a keményre vasalt elejű inggel, meg a frakköltözettel, mert a családbeli hölgyek, úgy volt mondva, kivágtott ruhában jelennek meg, a mi nélkülözhetlenné teszi a frakkot. A hiánynak ellenlábasa a másik hiány. Csak az a különbség, hogy egyik nemnél a hiány a derekat takaró öltönydarabon a legfelül van, a másik nemnél legalul. Igazán bolond ötlet azzal fejezni ki pompát, hogy valamit elvágnak egy szabályszerű, megszokott ruhadarabból.

— No, bracsok slatki, (no, édes testvérke) nyúzd le hamar rólam ezt a bőrt. Látod, öreg varangy, milyen jó vagy te most nekem, legálább tótul beszélhetek veled. Nem adom száz forintért, hogy a nyelvem «mezitláb» járhat egy kicsit. Kell az ilyen üdítő változatosság!

hidd el. A láb is akkor érzi magát jól, mikor a szorító eszima helyett papucsba jut. Hát ott voltál-e a közgyűlési terebben?

— Ott voltam a karzaton.

— Mit szólsz az esethez?

— Bizony nem hittem volna, méltóságos uram.

— Hát ugy-e értünk egy kicsit a csizióhoz? (Büszkén düllesztette ki mellét s ravaszul mosolygott.) Te Bubeniyik! A mi tótjainkat nehez lett volna így lefőzni. Mi a nézeted?

— Az, hogy nyújtsa ide most a másik lábát is, és az, hogy sok ember egybevéve sokkal ostobább, mint csupán egyetlen ember, ha nagyon ostoba is.

— Hm. Ebben aligha nincs valami igazad. Hallottad végig a beszédemet?

— Hallottam már én azt otthon is, mikor a méltóságos úr tanulta.

— Bent vannak már a kis arany gombok az ingben?

— Betettem őket.

— Hej te Bubeniyik, ha az a két vén sárkány ideadta volna véletlenül a két megmaradt gyöngyöt is, ez lenne ám most nagy effektus a melledzőben.

— Az ám.

— Pedig talán ide is adták volna erre az egy alkalomra, ha kértük volna.

— Nem hiszem, de minek is adták volna ide?

— A tekintélyt emelni.

Bubeniyik egykedvűen intett a kezével.

— Abban is csak olyan főispán volna a méltóságos úr, mint az arany gombokkal, mert azt gondolom én paraszt észszel, nem a gombok teszik a főispánt, hanem az, hogy maga gombolja-e azokat, vagy mások?

— Mit akarsz ezzel mondani, Bubeniyik? Velem akarsz te kikötöni?

— Nem akarok én semmi egyebet, csak a mellényt akarom feladni, de egy kicsit mintha megsóványodtunk volna; várjon, majd meghúrom a csattal hátul.

— Úgy? Mit is mondtál előbb. Igen, hogy már otthon is hallottad a beszédemet.

— Hiszen nem volt az a méltóságos báró úr beszéde otthon, — vigyorgott Bubeniyik.

— Hogy-hogy? — pattant fel a báró szigorún. — Micsoda hülye megjegyzés ez, Bubeniyik?

— Ejnye. Hiszen váltig szidta Malinka urat, mikor tanúgatta, hogy minek csinálta olyan hosszúra.

— Oh, te jerikói ökör te. Hát nem az enyém ez a frakk, habár szidom érte esetleg a szabót, hogy hosszúra csinálta

— A frakk? No a frakk. Az igaz, a frakk. (Ez az argumentum csakugyan megzavarta egy kicsit Bubeniyiket.)

— Látod, hogy nem értesz a dologhoz, csak a világba beszélsz. De ugy-e szépen volt elmondva, — mert erre már felelhetsz, az ilyet te is megérted, és ez a fő.

— Kétségkívül szépen volt elmondva, uram, tetszett mindenkinek, az asszonyok dicsérték a karzaton, hanem valami nem megy a fejembe.

— Mi az ördög lehet az, vén alamuszi?

— Az, hogy miképpen fiadhatta ez a beszéd a saját apját?

— Mijét, te bolond?

— Hát a saját apját, vagyis azt a másik beszédet, melyet a viceispány úr mondott el előbb s mely úgy hasonlított ehhez, mint az egyik tojás a másikhoz.

Kopereczky a fehér nyakkendőjét kötözgette figyelmesen a tükör előtt.

— Hiszen voltál te vándorszínész is vala-

mikor, Bubeniyik, no ne pirulj el, hiába titkolod, régen tudom, csak nem akartalak megszégyeníteni, de most bizalmasan beszélünk. Mondom, voltál te színész is és akkor könnyen kitalálható a dolog okát. Vékony volt a garde-robe, mi? Csak egy bársony köntöstök volt, mi? S Moór Károly is abban pipeskedett és Bánk bán is. Nincs abban semmi. A közönségnek bizonynyal így is tetszett.

— Igen, — jegyezte meg Bubeniyik, — de Moór Károly és Bánk bán sohasem jelentek meg egyszerre a lámpák előtt, mert akkor nem tudom, hogy lettek volna. S mindezekhez még neveli a csodálatosságát a sorrend, mert ha méltóságod mondja el előbb a beszédet, akkor még lehetséges volna a megoldás elgondolása, de így igazán megfoghatatlan, miképp tudta az alispán úr elmondani?

— Mit? Ki nem találta volna? Olyan stoma-fax vagy? Hát Malinka adta oda neki. Hiszen világos.

— És ezt a méltóságos báró úr helyesli?

— Hogy helyeslem-e? El vagyok ragadtatva. Hisz ennek köszönhetjük a sikert. Micsoda taktikai húzás. Fenomenális ötlet. Napoleonhoz illő, nem Malinkához. Hanem én azért mégis jobb szeretem, hogy Malinkának jutott eszébe és nem Napoleonnak. Ha most király lennék, arany-gyapjút adnék a ficzkónak.

— Majd nyirunk neki a Jóskáról, ha hazakerül a cigányoktól.

— Vigyázz magadra, mert ha azt a fiatal embert én előttem bántod, biz' Isten, menten hallani fogod a krapetzi harangok zúgását.

A mely ígéret a családi szótár képletes kifejezései szerint két csattanós pofonra szólt, de nem mindég következett be, míg ellenben néha bekövetkezett minden ígéret nélkül is. Nincsen a természetben egyformaság.

Most bizony inkább esőkolozni szeretett volna Kopereczky. Hiszen minden úgy ment, a hogy azt a magyar agy elképzeli: «a kinek az Isten hivatalt ad, ad az ahhoz ést is.» Ime már megvolt a nagy ész is, de azért, hogy a mai nap minden eseménye még nem volt ki-merítve, most is, mint a dolgok kezdeténél, valóságos regényírói methodusban iramodtak meg a kifejlődés felé.

Visszament vendégei közé, — nem fogytak, szaporodtak Noszty Ferivel, ki egy darabig, az «Arany golyó» kapujáig kísérté messziről Tóth Marit (csakugyan elbűvölő a termete), ott elvesztve őt falánk szeméi elől, gomolygó tervekkel («olyan rajzó fejfel, mint a köpü», Homlody szerint) jött vissza a társasághoz, a hol apja könyörtelenül befogta a számjeles sürgöny kifejtéséhez: «Ide, ide, számok ellensége!» Mire Kopereczky visszatért, szakasztott olyan, mint egy javithatatlan, kivénült báli alak, piros szegfűvel gomblyukában (de iszen tudja Bubeniyik a dörgést). Mindjárt észrevette a várakozón rajta függő szemeken, hogy azóta valami fontos történet és már mindenki tudja, csak még ő nem. Csodálkozást, irigységet, hódolatot, a pillanathoz kölesönnvett mosolyokat vett észre a jelenlőkön, részint idegeneken, részint rokonokon, ámbarot még a rokonok is inkább idegenek voltak. Csak a két Noszty, az apa és a fiú arcában volt valami rejtelmes, valami mélyebben fekvő, melyet az úri közöny nem jól takart.

— Apa, — szólt Feri, — közölje talán Izraellel a sürgöny tartalmát, hátha sürgönyözni akarna annak következtében valahova. — Milyen sürgöny? — kérde élénken Kopereczky. — A belügyminiszterét, a mit kifejtettünk, — szólt az öreg egy jó Mikulás jámbor hang-

VIRÁGVASÁRNAPI BARKA-ÁRULÓK A FERENCZIEK TEMPLOMA ELŐTT.

ján. — Az ebédhez szántam, de nem bánom, ha most tudod is meg.

S ezzel keresgélni kezdett a zsebében, mintha csak az aranyos diókért nyúlt volna be.

Kopereczky mohón kapta ki kezéből, föltette csipetgőjét és olvasni kezdte. Mindenki tudta már, mi van benne. Eldicsékedtek a Nosztyak. Negyvenezer forint évi jövedelem csöppent le a mennyekből. Minden szem reá nézett, hogyan fog viselkedni. Negyvenezer forint végre is nem három tökmag. Az már pénz. Kurjantathat az ember, tánczra is perdülhet, megölelgetheti az egész tisztelő frekuensiát. Negyvenezer forint évenként! — Az ördögbe is, ezen akár meg lehet venni apródonkint az egész tótországot. Denique, a kinek az Isten ést adott, ad az ahhoz dominiumot is.

S im olvasta Kopereczky a következőket: hogy a külügyminiszter útján arról értesül a belügyminiszter, miszerint jelenleg Nápolyban időző Kopereczky Izák Izrael báró lovaglás közben leesett a lóról, olyan szerencsétlenül, hogy rőtön meghalt. Minthogy úgy tudom, — fejezi be a belügyminiszter barátságos fordulattal, — hogy az illető főúr, bár ellened utóbb a prágai örökség ügyében állítólag pört indított, közeli rokonod volt, megelőzve a hivatalos utat, magánúton is sietve értesítlek. A beiktatás lefolyásáról értesítést várok.

Bármennyire rátapadt is minden szem, mindent inkább láthattak arcán, szemében, mint az örömek valamely felesillanását. Hja, mégis van a kék vérben valami. Ez a rongyos tót bárócska nem ujjong a negyvenezernyi jövedelemnek. Szinte hihetetlen. Sőt nézd, nézd, homloka hogyan borul el s valami ónszínű réteg vonódik szeméire, arcvonalai elnyúlnak s érezhető, hogy rőlük a jókedv és megelégedés érzése elröppent.

Noszty Pál a hasát simogatja kezeivel. Anynyira tetszik neki a veje magaviselete. S gondolatai ilyen irányban kergetőztek:

— De iszen a mi Izraelünk derék spécei, jövoje van. Tudja az arcát fékezni s hozzá idomítani a helyzetekhez. Olyan államférfi lesz ebből, mint a patyolat. Ki hitte volna azt? Hm, nagy rejtett erők laknak ebben a kutyaszólv fajtában!

Kopereczky még egyszer olvasta lassan a sürgönyt, miközben tudva vagy nem tudva, idegesen morzsolta és tépte szét a piros szegfűt

görcsösen összecukodó markában, aztán egészen lehangolva zsebre gyűrte a távirat szövegét és így szólt Malinkához, ki a falon levő mezei térképet tanulmányozta.

— Malinka! Most én ebédelni megyek, tegyen fel egy sürgönyt a belügyminiszter úrnak, hogy a beiktató közgyűlés a szokott módon és rendben folyt le, semmi cikorknya és punktum.

Ezzel aztán megindult lefelé a lépcsőkön a kisérétével, a hol rendre megnyilatkoztak a különböző csoportokban a vélemények, persze halkan, in camera charitatis.

— Ez aztán nobilis ember. Az az érzés, hogy egy rokont vesztett, mennyire felülkerekedett benne ama nyárspolgári kapzsóság fölött, hogy negyvenezer forint jövedelemhez jutott. Ilyen esetben más ember nem hogy el nem szomorodik, de el se bírja titkolni az örömet. Bizony Isten olyan puha szive lehet, hogy kenyérré lehetne kenni.

Noszty Pálnak, a ki hallotta ezt a véleményt, nem egészen kvadrált, hogy a vejeiről puhaságot híreszteljenek el; tartásuk inkább keménynek, féljék inkább, mint szeressék, mert a félelem a tekintély szoptató dajkája, a szeretet csak pesztonka mellette.

— Nem hiszem, — vágott közbe, — magunk közt legyen mondva, hogy Izrael a rokonát sajnálja és hogy annak a halála szomorította el, mert hiszen ellenségek voltak és most is pörben álltak, a hogy én ismerem a vömet és a kevély lelkét, az bántotta őt a sürgönyolvasáskor, hogy Kopereczky létére a lóról esett le a megboldogult, mert ezt szégyennek érzi a Kopereczky néven.

Ez a jellemvonás még magasztosabbnak látszott a bontói karok és rendek előtt, csóválták is a fejeiket: «Terringette faszekere.»

Pedig hát nem volt igaz se az, se ez, Kopereczky a valóságban azért vágott olyan savanyú képeket, mert elgondolta, hogy ennek az eseménynek az ötletéből mekkora eret vágnak majd rajta az após, meg a kis sógor... Hiszen már a levélolvasás alatt is úgy feszengett ott előtte Feri úr, mintha ő lenne az a szilaj csikó, a kinek a hátáról a szegény Kopereczky Izák Izrael leesett.

(Vége az első résznek.)

A KÁPOSZTÁS KERT LAKÓJA.

Elbeszélés.

A pusztuló Gyelley-kastély híres parkjából káposztás kertét formált az idő. S nyári délutánokon e napverte, sütt, sívár kert közepében újságokat olvasott Gyelley Farkas. Öreg karszéke mellett nyitott szájjal illatozott egy régi, szomorú, zöld pálinkás butykos. A káposztás kert felső szegletében néha zaj támadt, különös, ijedelmes láрма. Gyelley Farkas nyugodtan csókolta meg a butykos: nincs semmi baj. Nem ágyú-szó, nem mennydörgés az: a cserpek görögnek az omló Gyelley-kastély tetőjéről. Már nem új ez a dolog, néha a fal is megroskad, szomorú és bús ez a mai világ.

Bár az ágyú-szó és mennydörgés nem voltak ismeretlen muzsikák Gyelley Farkas füleinek. Ő volt ám az, ugyanez a Gyelley, az utolsó Gyelley, ő volt a híres nemzetőr-kapitány. Bizony ez a nagyon vén és nagyon furcsa ember akasztatta föl a giresi oláh papot. S ugyanó alkudozott negyvenkilencben kéz alatt, barátságosan Siska oláh tribunnal. Ilyen volt ő virágos életében, különös, kiszámíthatatlan Gyelley-vér: Furcsa, háborgó, szép lelkű magyar úr, meglepő teremtménye egy meglepő korszaknak. Kínálgatta, kellelte magát minden nap a halálnak, a mikor tetszett neki az élet. Voltaire-imádónak hirdette magát s mégis rajongó gyermekként csörgette a kardját Zsibóig. S ime elmult régen Zsibó, fegyverletétel, alázás, remény, busongás. De ő kilencven éves, él és pálinkát iszik a káposztás kertben.

II.

A hírlapok, a melyeket Gyelley Farkas olvas, tizenöt esztendősek. Tizenöt esztendő indulatok okoznak nagy gerjedelmeket Gyelley Farkas szívében. Ő ezt nem sejtí, mert ő már szegény groteszk, ősz szakállú csecsemő tizenöt, sőt husz esztendő óta. Az idő, mely robog, szalad, tréfás játékot játszott el Gyelley Farkassal. Incelkedett, lökdösődött vele s végül kirántott alóla mindent. Az őt tanyát, a sok udvarházat, a hasznos garatú, híres Gyelley-malmokat. Kirántott alóla mindent, pénzt, becsülést, gógót, még az emlékezést is.

A parkot pedig egy tót szakácsné csinálta káposztás kertté. Jött, került ez a nő, talán a sors küldte egyenesen. Valamikor csinos fehér személy volt s ő végezte el, a mit a sors parancsolt. Ő adta el a tanyákat, a Gyelley-malmokat, az udvarházakat, gulyákat. S már nem bánna, ha a halál megszabadítaná a vén csecsemőtől. De a halál bizonyosan emlékszik, hányszor ingerelte őt valamikor a nemzetőr-kapitány. Nem akar jönni azért se Gyelley Farkasért, pedig már ételt is keveset ad neki a tót szakácsné. S nem járhat neki új hírlapokat, de az öreg méhecséből szedi föl a sárgult régieket. Gyelley Farkas pedig a butykos mellett derül, komorul vagy izgul tizenöt esztendő hírlapok szerint.

III.

Gyelley Farkas azt hiszi, hogy Mózes zsidó küldi neki naponként azt a liter rosz illatú gabona-szeszt. Pedig Mózes zsidó már husz esztendeje meghalt, talán a fia is. De hadd higgye Gyelley Farkas, hogy ő úr s tartozik ezzel a pálinkával Mózes. A kegyelem-pálinkát egy rokona fizeti Gyelley Farkasnak a szomszéd faluból. S ugyane rokona gondoskodik egy-egy kortynyi borról is vasárnapokra. Hadd igyék s hadd feledhessen Gyelley Farkas, ha netalán olykor kísérténél elszáryalt emlékezése. A káposztákat pedig lássa ősi terebélyes tölgyeknek, ha tudja. A paszuly-karókat fonja árnyas lugassá a fantáziája, ha van. Lássa a zsémbes, megvénült tót szakácsnét a régi, kedvesen pisze, piros szőke szűznek. Képzelve el, ha tudja, hogy fiai vannak. Fiai, a kik tovább csinálják ennek a falunak, ennek a környéknek a történelmét, álmodja a maga régi nyegvenyolozás és negyvenkilenczes álmait. Szidja, káromolja az új történeteket, a melyeket tizenöt esztendő lapokból olvas. S ne sejtse meg egy pillanatra sem, hogy ő egyszerre csak utjába került az életnek. Hogy az élet egy kicsit tréfálkozott vele s azután ki-játszva ott hagyta, a káposztás kertben, a hol negyvenyolozásban olyan nagyszerűen zúgtak a parki fák. A hol gyüleéseket tartottak s a hó, állott a giresi oláh pap akasztófája.

SZENT MARGIT.

Roskovics Ignác oltárképe a kőbányai templomban.

IV.

A kíváncsi falusiak pedig, ha arra jártak, gonosz kíváncsisággal pislogattak be a rosz sövényű Gyelley-kertbe. Ha sütt a nap s enyhe volt az idő, ott ült mindig Gyelley Farkas. Főlfalkapta a butykos s megint olvasta a régi lapokat. A sárga, a régi lapok az ő eltemetett, régi, kinevetett történeteikkel zizegtek, kacagtak az öreg úr reszkető kezében. Vásozott gyerekek ostoba, kegyetlen szavakat kiabáltak be a káposztás kertbe. Gyelley Farkas ült, felejtett és olvasott nyugodtan. Szép kék szemei voltak. Kilencven éves szemek, a melyek a segítő üveget nem ismerték. Kék, szép, fiataloknak maradt szemek, a melyekről senki se gondolta, hogy kilencven éve bámulnak ebbe a furcsa, bolond, mindig újuló s mindig vén világba.

Meddig fogják még ezek a szép szemek tölgyeknek nézni a káposztákat? Meddig olvassák friss híreként a tizenöt éves híreket? Alkonyatkor jön egy züllött, vén oláh eseléd a tót szakácsné. Jött rendesen, dühösen és szitkozódva. Fölemelték ketten Gyelley Farkast, a kinek a lábai bizony bénák voltak már. Vitték és belökték a roskadó kastély egy csöndes, dohos szobájába. S a tót szakácsné elmondta az ő napi imáját. Hogy szabadítsa meg már az Isten ettől a vén nyomoréktól, ettől az átoktól, a káposztás kert kilencven éves lakójától, a ki pompásokat aludt. Álmában legény volt, négyes fogaton járkált leányzóba s törte-verte az orosz ellenséget, mint a pozdorját. Az áldott, a kiüritett butykos külté e szép álmokat a káposztás kert lakójának.

V.

És most a vége következik a Gyelley Farkas történetének. Mert meghalt a kegyes rokon s egy napon nem érkezett meg a pálinka. Gyelley Farkas nyugtalanul forgatta a sárga, ő hírlapokat. Duruzsolva, motyogva, sőt haragosan mutogatott a butykosra. S valahogy, valahogy elkezdett emlékezni. Megrémülve nézte, szép junius volt ekkor, a sivaróságot. A káposztákat, a paszuly-karókat s amott a lyukas tetőjü, félig omlott házat. Hát a tölgyek, az orgona-bokrok, a virágos ágyak? Harmadnap a tanyák a malmok, a gulyák jutottak az eszébe. Negyedik napon undorodva sóhajtott, a mikor a tót szakácsné a vén oláh eseléddelel betámogatta a házba. Egyszerre fölfeszült előtte az egész mult s ez éjszakán már aludni sem tudott. Sirt, sirt sokáig, világosan tudva, látva mindent. Sirt, sirt s e könnyek elhozták hozzá a halált, a kit addig a pálinka szaga riasztott el. Szép, ifjan maradt kék szemei nagyon elborultak Gyelley Farkasnak, a mikor visszaemlékezett az életre s a mikor a tizenöt éves lapokról is megtudta, hogy tizenöt évesek. És őh be nagyon szomorúan halt meg a káposztás kert lakója. Ady Endre.

DIÓSZEGI ÉS FAZEKAS EMLÉKEZETE.

— Egy száz éves könyv. —

Egy tudományos magyar könyv megjelenésének századik évfordulója szólaltatja meg most a kegyeletes megemlékezést.

1807 márczius 21-ikéről kelt az az Előjáró Beszéd, melyben Diószegi Sámuel debreczeni prédikátor és Fazekas Mihály nyugalmazott főhadnagy bejelentették a magyar tudománykedvelő közönségnek, hogy oly könyvet adnak kezébe, «mellynek egyedül való czélja az, hogy a' fának, füveknek és virágoknak ismerésére vezessen.» Ez a könyv volt a *Debreczeni Fűvészkönyv* néven elhíresült első magyar nyelven irt tudományos botanika.

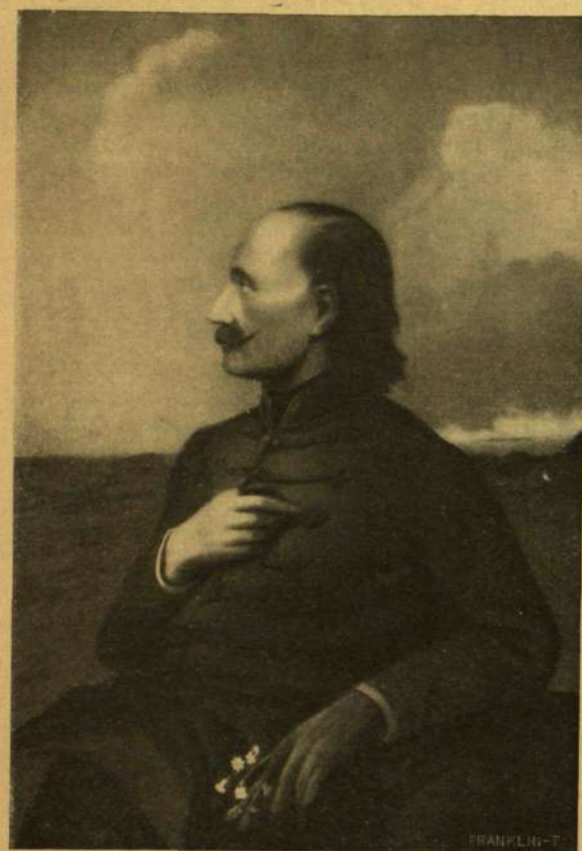
Már első tekintetre furcsának tűnik fel, hogy egy fűvészettel foglalkozó tudományos munka egyik szerzője kálvinista pap, a másik nyugalmazott katoná. Egyikük hivatása sem áll közel ehez a tudománykörhöz. Életviszonyaik azonban megmagyarázzák ezt a különösséget.

Diószegi debreczeni tanító fia, tanulmányait elejétől végig a debreczeni főiskolán végezte (épen úgy, mint Fazekas), s már ekkor mint kiváló matematikus volt ismeretes. Papi pályára készült, de szivesebben foglalkozott a természettudományokkal. Ez a hajlandósága vitte őt a göttingai egyetemre, hol főleg természettudományi, orvosi s kiváltképen botanikai előadásokat hallgatott. Itt szerezte meg

SZENT LÁSZLÓ.

Roskovics Ignác oltárképe a kőbányai templomban.

FAZEKAS MIHÁLY ARCKÉPE A DEBRECZENI KOLLEGIUMBAN.

az elméleti alapot későbbi tanulmányaihoz, melyeket mint hajdu-nánási, böszörményi, majd debreczeni prédikátor, nagy buzgalommal folytatott.

Fazekas inkább autodidakta volt. Elméleti késztsége nem érte el a Diószegiét, azonban számára is nyílt tér, a hol ő volt az otthonosabb. Alapos ismerője volt a népryelvnek, izlése költői tanulmányokon finomult, maga is ismert, népszerű költő, a Ludas Matyi szerzője. A botanikai műnyelv megalkotásában megbecsülhetetlen szolgálatot tett az ő nyelvi tudása és jó magyar nyelvérzéke.

Mindketten találkoztak a szabad természet rajongó szeretetében. E közös vonalom mellett a véletlen, mely a baráti viszonyt köztük sógoriással cserélte föl, még közelebb hozta őket. 1803-tól kezdve, mióta Diószegi debreczeni pappá lett, állandóan egymás közelében

éltek. Hozzájárult kedélyük szerencsés összehozása is. Fazekas hatalmaskodó, akaratos egyéniségével csak az olyan szelíd, simulékony természet szövetkezhetett eredményes munkára, a milyen a Diószegié volt.

A Fűvészkönyv megjelenéséig nálunk botanikáról, mint tudományról, nem igen lehetett szó. Melius Péter, Beythe András, Csapó József, meg a többiek füves könyvei mind gyakorlati czéllal, főleg orvosi szempontból készültek. Csak arra van gondjuk, miféle hasznuk van a növényeknek, egyébbel nem törődnek. Elmondják pl. hogy a *rozmarin* sárgaságot, fulladást, rekedtséget gyógyít, eses sebet enyhít, a *farkasalma* tüdő-, máj- és oldalfájást orvosol, gyökere borban és mézben kifőzve elállítja a fülfolyást, a *fecskefű* sárgaságot, szem-, fül- és hasfájást gyógyít, fehér borban kifőzve fogfájásra is jó stb.

E munkák népszerű, kelendő könyvek voltak a maguk korában. Hasznuk is megvolt, okulást merítették belőlük, a kik forgatták, — egy esetben. Ha t. i. ismerték már azt a növényt, a melyről szó volt. Ámde mit csinált az olyan ember, a ki nem tudta, miféle növény az a farkasalma, vagy fecskefű? Dobhatta sutba a könyvet, nem tudott eligazodni.

Ezen segített a Diószegiék munkája, mely voltaképen az első magyar nyelven írt tudományos növényhatározó. Ők többé nem a pusztá orvosi hasznót nézték a növényekben, hanem a Linné rendszere alapján *seregekbe* osztva őket, tudományos vizsgálat alá vették, vagy mint ők maguk írják: «a Tudomány rendi szerént nem a neve után tudakozzuk a növényt, hanem mintegy magától kérdjük meg a nevét.»

Koruk tudományának teljesen a színvonalán állottak, mikor *Linnének* abban az időben föltétlen tekintélyben állott rendszere szerint remtettek rendet a magyar fűvésztudományban. Ám így sem voltak szolgai utánozói Linnének. Nem egy esetben eltértek tőle. Józan magyar eszüket dicseri, mikor a rendszer fogyatékoságait hozták helyre, mikor a rendszer lábán jártak.

A 608 oldalra terjedő vastok könyv műnyelv szempontjából pedig, bátran mondhatjuk, korszakalkotó. Ők maguk is tudták, érezték, minő rengeteg feladat megoldásába fogtak, mikor rendet akartak teremteni a magyar növénynevezések teljes zűrzavarában. Megfelelő előmunkálatok nélkül, jóformán egészen a maguk erejéből oldották meg azt a feladatot. Egyetlen segítségük *Földi János* orvosdoktor és író kicsiny

FAZEKAS ÉS DIÓSZEGI EMLÉKE A BUDAPESTI EGYETEMI FÜVÉSZKERTBEN.

munkája volt: a *Rövid kritika és rajzolat a magyar fűvésztudományról*. Ez a becses kis könyv csak általános irányelvekkel járt kezükre, a növénytani nomenklatura megalkotásának nehéz munkája mégis csak pusztán az ő vállukat nyomta.

Ebben is körültekintő óvatossággal, lelkiismeretesen jártak el. A régi könyvekből s a népryelvből a mit csak felhasználhattak, mind felhasználták s ez nagy érdemük. Nem csináltak új szókat derüre-borúra: ... minden meghagyható nevet meghagytunk, új nevet pedig csak akkor formáltunk, mikor arra a kényszer szorított.

Mikor új szókat alkottak, mindig népryelvi analógiák lebegtek szemük előtt. A magyar nyelv törvényeit tiszteletben tartották, inkább, mint a nyelvújítás nagy vezére, Kazinczy, a ki pl. a *császár korona* (corona imperialis) növénynevezéséből összevonással a *császa* szó alkotta.

Diószegiéket tősgyökeres magyar nyelvérzékek megőrizte az ilyes botlásoktól. Ők nem rugták ki maguk alól a nyelvészokás szilárd alapját, a meglévő analógiák alapján építettek tovább. A *rózsa*, *gesztenye* mintájára sok szót latinból lágyítottak (pl. amarant, filágó), másokat lefordítottak (pl. aranyvirág, zománczfű). Elegendő növénynevet még így sem kaptak. A többit azután, egyedül nyelvérzékük ösztönszerű sugallatát követve, maguk alkották vagy az illető növénynevet jellemző tulajdonságok után (pl. gégevirág) vagy külsejük, formájuk szerint (ezüstfa, csillagfűrt, biborka), vagy a helyről, hol termettek (földike, homokhúr, iszaprojt), vagy valami szembeötölő sajátosságuk után (ebir, fakín, golyahír, stb).

Persze, annyi között akad bizony akárhány kevésbé sikerült szó is, de hisz ez nem is csoda. A régi könyveket, a népryelvi elnevezéseket átbüvárólták, az ország különböző vidékeiről levélben kértek felvilágosítást a nép közt járatos növénynevekről. Az új szók alkotása is sok keserves fejtörésükbe került, sokszor megtörtént, hogy a konyháról behívott Diószeginé, Fazekas nővére találta ki a legügyesebb elnevezést.

Fazekas egyik életírója jellemző esetet tud erről.

Fazekas a környékbeli embereket fölszólította, hogy mikor vásárra bejönnek, mindig hozzanak magukkal a határban termő fűfélékből különböző fajú példányokat. Így módon egyszer olyan fűfajra akadt, melyen nem tudott eligazodni. Persze, a nevét sem tudta. Megkérdezte hát a paraszt embert, a ki a fűvet hozta:

— Hogy hívják kendtek ezt a fűvet?
— Bizony kérem, nem tudom, hogy volna valami neve, csak úgy *szádorog* ez nálunk.

— Pompás — mondotta Fazekas — legyen hát a neve *szádorfü*.

Lehet, hogy ez a beszélgetés soha meg nem történt, mégis találon jellemzi, miként keletkezett a Fűvészkönyv legtöbb új szava. Népies eredetre valló, magyar fülnék jóleső hangzásuk azt gyaníttatja, hogy legtöbbjük ilyesforma beszélgetés közben pattant ki.

Csak egy dologban ragadtatták magukat tulajásba. Az összegyűjtött népi elnevezések között akadtak «botránkozató, babonás, helytelen, csúf nevek, sőt olyan gyalázatosok is, melyeket becsületes ember szájára venni is áttalana.» Ezeket irgalmatlanul kigyomlátták. Sajnos, köztük a népi naiv képelet kedves alkotásait is, melyek tudós elfoglaltságuk áldozatává estek. Így a *Krisztus lenyere, Mária papucs, sádnifű, mészgyertya*, *szerelem csaplója* és más épen nem kivetni való elnevezéseit a néprövidítés poézisének.

Talán kálvinista elfoglaltságuk is belejátszott, azért selejteztek ki különös gonddal kivált a szentekről vett növényneveket.

Mert hogy az elnevezések költőiessége iránt nem lett volna érzékük, azt épen nem lehet mondani. Különbben hogyan lehetne megmagyarázni, hogy a *Tompától* oly szépen megénekelte *iringó, mécsvirág, gyöngyhím* virágnevek valószággal poétai ihletre valló megalkotása a két tudós szerző műve.

Egy másik nagy költőnek, Jókainak fantáziáját is sokszor mozgásba hozta ez a száraznak tartott tudományos növényhatározó. Fiatal korában kedves könyve volt «az öreg Diószegi», a hogy ő nevezte. Hóna alatt a Fűvészkönyvvel egész délutánokon járta a komáromi szigetét, vagy a pápai és kecskeméti határt. Csodás szépségű leírásaihoz sokat merített ő az öreg Diószegiből.

A természetrajzi műnyelv megalkotásában Diószegiék jártak a helyes nyomon, nem pedig Bugáték, a kik magyartalan észjárással, a magyar nyelvtörvények figyelembe vétele nélkül alkottak olyan műnyelvet, mely épen azért nem is lehetett életrevaló. Maga a legnagyobb magyar nyelvművész, Arany János adta meg nekik a teljes elégtételt és ismerte el ebbeli kiválóságukat, mikor ezt írta: «... óhajtani lehet, hogy a ki még valaha nyelvünkben újít, azt a népryelv, népi észjárás oly teljes ismeretével s oly romlatlan nyelvérzékkel tegye, mint Diószegi, Fazekas és Földi.»

Sajátságos, hogy kortársai nem becsülték meg a Fűvészkönyv ebbeli érdemeit. A helytartó tanács ugyan *dicserő irattal* (collaudatorium decretum) tüntette ki, mint «nyelvünk pallérozására czélzó hasznos munkát», a hazai és kül-

MAGYAR POMOLOGIA. 2 vols.

右御寄贈相成正二領收致候
御厚意、段感謝、至二候也

大日本帝國
明治三十年四月 國語高等農林學校農學部 王利喜 謹

洪國農務省
御中

A JAPÁN KORMÁNY KÖSZÖNŐ LEVELE A MAGYAR FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTERHEZ.

NAPLEGENDA.

— Gróf Bánffy Miklós színműve. —

földi folyóiratok dicserő recenziókkal emlékeztek meg róla, sőt a debreczeni főiskola kevéssel a munka megjelenése után az egyik szerzőt, Diószegit meghívta megfelelő tanszék hiányában az egyik theologiai katedrára. A Fűvészkönyv példányai azonban ott nyirkosodtak Diószegi papi lakásának alsó kamrájában, nagy ritkán kélt el egy-egy példány.

A két szerzőt nagyon elkeserítette, hogy a nagy várakozással és költséggel kinyomatott munka nem kellett a közönségnek. Hat évvel megjelenése után, kevéssel halála előtt kiadta Diószegi a közönség izlésének inkább megfelelő s ezért sokkal kelendőbb «praktika részt» is, az *Orvosi Fűvészkönyv*. Ennek előszavában szelíd iróniával megemlékezik a Fűvészkönyv sikertelenségéről is, azonban jósló lélekkel teszi hozzá: «De mégis talán nem ényezett el ebben egészen az életre, hanem csak elállott és még felsekerkenhet.»

A mint hogy fel is senkent. *Kerekes Ferencz* tanár elfoglalván katedráját, megkezdte a botanika tanítását a debreczeni főiskolán. Attól kezdve a debreczeni ifjúság növénytani kézikönyve lett a Fűvészkönyv. Így teljesedett Diószegiék forró vágya, — igaz, hogy csak haláluk után — hogy az ifjúság szívébe az ő munkájuk oltotta be a szabad természet forró szeretetét.

1875-ben a munka összes példányai elfogytak s ekkor elhatározta a tiszántúli ref. kerületi közgyűlés, hogy teljes átdolgozás mellett újból kiadja, mint arra mindenképen méltó művet, melyről a kiküldött szakértők úgy nyilatkoztak, hogy «itéletök szerint, mai napig sincs egyetlenegy magyar fűvészkönyv is, mely iskolai használatra s a fűvészi ismeretekben való önképzésre nézve, ezt megkövetléné.»

Mivel a munka elméleti része a teljesen elavult Linné-féle mesterséges rendszer alapján készült, ennek átdolgozásával két főiskolai tanárt bizott meg a kerület.

De hát a Fűvészkönyvnek ebben sem volt szerencséje. A dolog elaludt, többé elő sem került a kerületi gyűléseken. *Csűrös Ferencz*.

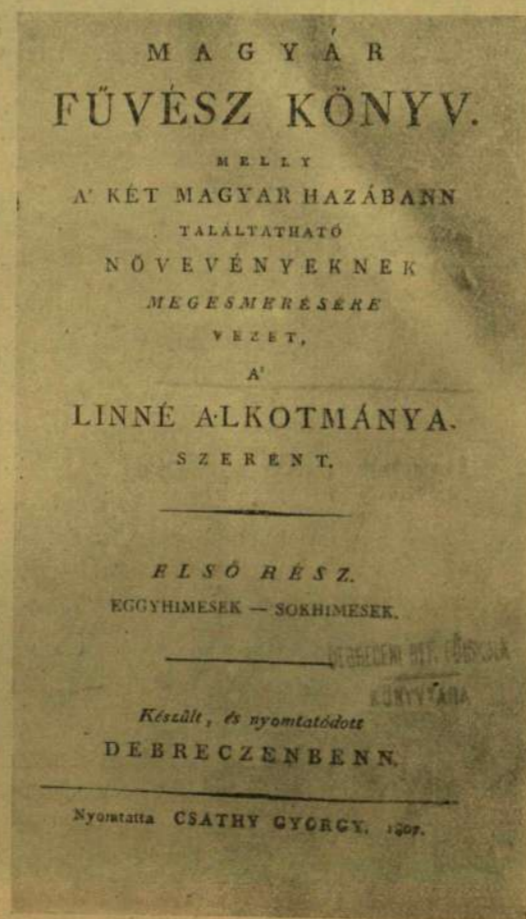
A JAPÁN KORMÁNY KÖSZÖNŐ LEVELE.

Darányi Ignác miniszter rendeletére a földmivelési miniszterium egyik nemrég megjelent díszes kiállítású kiadványát, a «Magyar Pomologia» című két kötetes munkát, mint a többi művelt államok kormányainak, a japán kormányának is elküldte. Most érkezett meg Japánból e küldeményre az udvarias köszönő válasz, japán nyelven. A levél, melynek facsimile mását közöljük, magyar fordításban így szól:

«A japán császári kormány hálás köszönetet mond a magyar földmivelésügyi miniszter úr Ó Exzellenziájának az igen érdekes és nagy értékű «Magyar Pomologia» két kötetének szíves megküldéséért.» (Aláírások.)

FAZEKAS EMLÉKTÁBLÁJA DEBRECZENBEN.

A FÜVÉSZKÖNYV CZÍMLAPJA.

de a győzelmes hős újabb, emberségesebb s a haladottabb kor szellemének megfelelőbb társadalmi rendet is létesít.

A szerző, noha az emberiség haladásáról ír s egy avult világgal szemben egy új világ dicsősítésére vállalkozik — a mit a „Naplegenda” allegorikus címmel is éreztetni akar — mégis kissé pesszimistikusan fogja fel a művelődés fejlődését. Csak azt festi, hogy az erősebb legyőzi, legigázza, eltapossa a gyengét, — de nem érezteti, hogy mind e borzalmon keresztül, mint működik az emberben öröktől fogva élő hatalom: a szeretet.

Természetes, hogy alapgondolatához s irányzatához képest a műben szereplő alakokat is túlságosan sötét színben tárja elénk. A kőkornak embere, a kegyetlen Ijjas, a mint elöregedett nejét szolgáljává alacsonyítja, s annak nevelt leányát a maga nevévé teszi, a mint irgalmatlanul lealázza azt, a ki hajdanában boldogította, — továbbá lealázott párja, Ünő, a ki mindennek daczára imádatserű hűséggel csüng zsarnoki urán, — nagyon is sötétben festett ala-

EGY SZÁZHUSZONNÉGY ÉVES HAZAI HIRLAP.

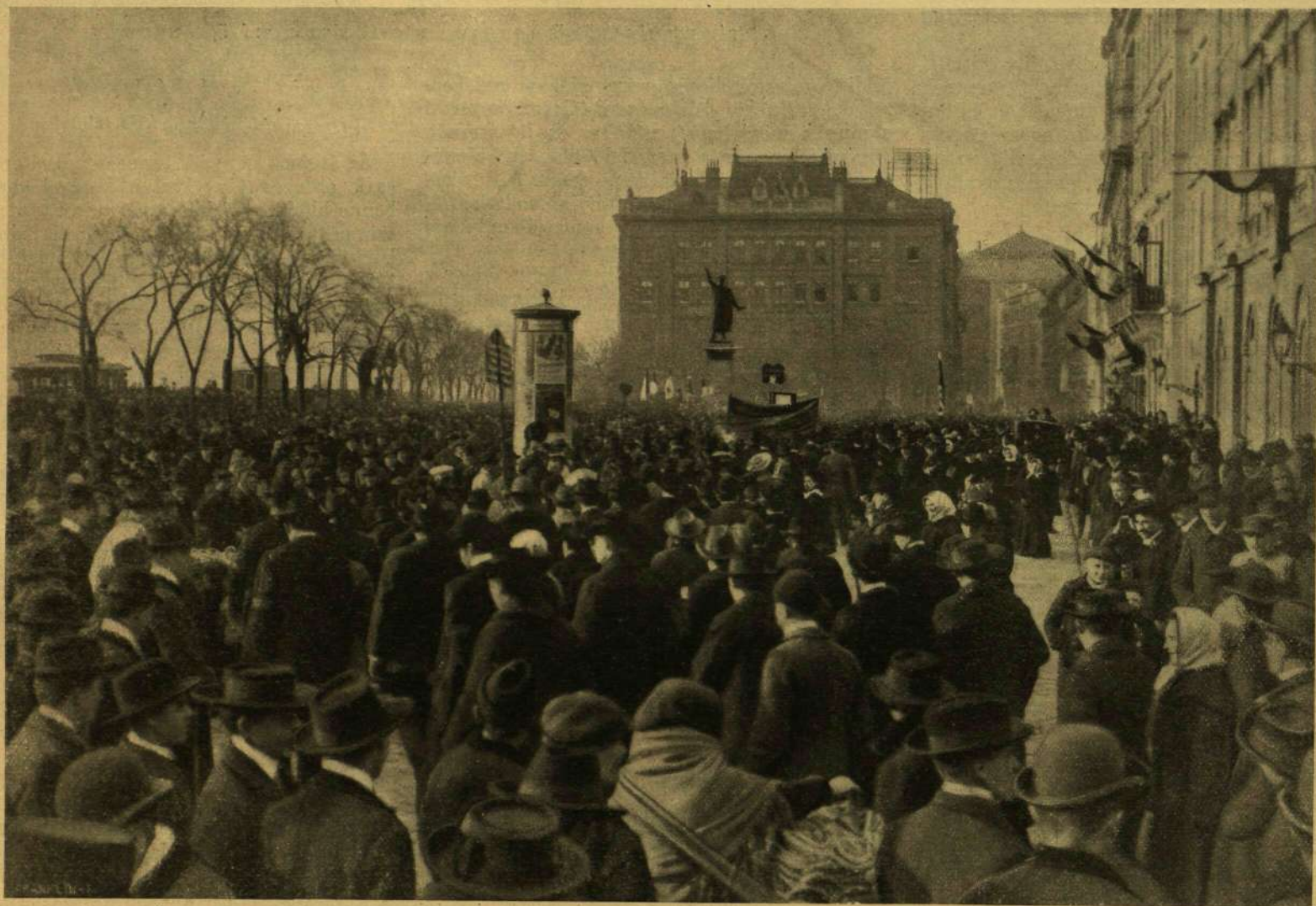
József császár újságja.

A hazai hírlapirodalom történetében nagy jelentőségű esemény volt kulturisztória és politikai tekintetből annak a sajtóorganumnak működése, melyet II. József császár óhajására és buzdítására 1783-ban Hochmeister Márton nagyszombati nyomdász „Siebenbürger Zeitung” címen megindított. Működésének egykori jelentősége biztosítja számára mostani kimulása alkalmából az érdeklődést.

A Siebenbürger Zeitung a pozsonyi Magyar Hirmondó után három évre létesült és az első terméke volt az erdélyi hírlapirodalomnak. A kormányzék támogatásával Hochmeister Márton adta ki Nagyszombaton 1783-tól kezdve hetenként kétszer egy-egy ív tartalommal. Sem jobb, sem rosszabb nem volt, mint a korabeli hírlapok átlagos része. Közléseit nagy részben fordítások, külföldi lapokból való ollózások ad-

sával nem vették többé egyik tanácsot sem figyelembe. A lap lassanként átalakult nemzetiségi programmal magyarellenes orgánummá s minél jobban közeledtek az események a negyvennyolcas idők felé, annál határozottabban állott a nemzet ellenségeinek pártjára. A tizen-nyolcadik századi Hochmeister-féle Zeitung a forradalom alatt lármás politikai újság lett, mely a bécsi politika törekvéseit szolgálta s ellene volt az uniónak is. Benigni nevű szerkesztő vezette akkor a lapot, kit Szeben bevételével alkalmával Bem honvédei a magyar katonák becsmerlése és áruló magatartása miatt agyonlőttek.

Érdekes fordulat állott be a lap életében akkor, mikor egy jeles képzettségű magyar ember került hozzá munkatársnak. Ez a derék és érdemes magyar ember egyben vitéz katoná is volt, a ki hadnagyi rangban végigharcolta a függetlenségi hadjáratot, részt vett Buda ostromában és az abszolutizmus alatt, mint író és nevelő tartotta fenn magát. Békéssy Márknak hívják a ma már nyolcvanöt éves aggyaszt, kit a sors szeszélye Szebenbe vetett és német

MUNKÁSOK ÜNNEPÉLYE PETŐFI SZOBRÁNÁL MÁRCZIUS 17-ÉN.

kok. Velük szemben az ifjú pár, a szőke Virág-szál és a szintén szőke Nup hős, a kiknek szőke szőke is egy magasabb fejlettséget akar jelképezni, ismét csak az érzékies vonzalom, az erejével uralkodó férfi-kar s a meghódoló gyöngeség képét tárják elénk.

De mondhatjuk, hogy a mi sötét kép van e színműben: az a szerzőnek inkább elméletben rejlik; — ellenben a képzelő erő, színpadi jártasság, a tudományos kérdésnek poétikus alakban való szemléltetése mind a szerző érdeme. Határozott érdeme, hogy a közönséget eszmélkedésre kényszerítette s a bálvány ledöntésének jelenetével magasabb belátásra is vezette.

A színház nem minden tekintetben felelt meg a mű eszmei célzatainak. A művészek — különösen Jászai, Márkus és Beregi — ugyan kiváló alakításokat nyújtottak, de a rendezés, különösen a bálvány-imádat bemutatásakor annyira túlhajtotta az ösemberek darvini eredetét, hogy egy pillanatban csaknem kockáztatta az est sikerét. A szerzőt zajos tapsok és éljenek szólították a lámpák elé.

Palágyi Lajos.

ták, de volt ezen kívül az erdélyi események számára is külön rovata. Német volta és német származása ellenére valami nagy népszerűségnek a szászok körében sem örvendett. 1811-ben már úgy leapadtak előzetőit, hogy a kormányzó a bécsi Magyar Kurir volt szerkesztőjéhez, Szacsavay Sándorhoz fordult véleményadásért, hogy miként lehetne állandósítani a züllésnek indult lapot. A Szacsavay válaszában érdekes követelésekkel találkozunk. Szerinte, hogy jól menjen a sora az erdélyi német újságnak, akkor első sorban az szükséges, hogy a lap az uralkodó felség ellen semmit se írjon. Továbbá: hogy az uralkodó vallás és erkölcs ellen ne agítaljon, tisztelje a felsőbbeséget, ne kritizálja a felső hatóságok intézkedéseit s végül, hogy a szerkesztőnek legalább tíz tanult levelezője legyen a vidéki helyeken, főként papok, doktorok, postamesterek stb., hogy az újság eredeti közléseket adhasson és az előzetők a főfők távolabb eső helyek életéről is tájékozást szerezzenek. Mindenek felett azonban egy szebeni újságírónak — írja Szacsavay — németül és magyarul kell tudnia, hogy a lapot jól megírhasssa és a számára érkező tudósításokat megérthesse. A kormányzék tudomásul vette Szacsavay javaslatát, de a lap kiadói és írói a politikai élet elevenebbé való változá-

hírlapiróvá avatott. Az ő működésével és serkentésével új irány és új eredmény jelentkezik a szebeni újság hasábjain. Az ő érdeme, hogy a tizenhárompróbás tulzó lap átalakult pártatlan újsággá, mely a magyar-szász barátság missziójában fejtette ki tevékenységét. Békéssy mellett segédkezett a szerkesztésben neje is s az egykor ádáz gyűlölet szellemében működő lap, derék magyarok kezébe kerülve, az egyetértésnek, bizalomnak és testvéries közeledésnek volt szószólója. Ebben a törekvésében a szerkesztő munkáját kétségkívül sok eredmény jutalmazta. Ha nem változtak is meg mindenben a viszonyok s ha nem szűnt is meg tökéletesen az egykori ellenségesség, de az is bizonyos, hogy a régi állapotok sincsenek többé. A nagy múltú, százhuszonnégy éves újság utolsó éveiben a magyarság érdekeinek vált szószólójává és e mellett a kölesönös bizalomnak és közeledésnek hirdetőjévé. Am a kitűzött program nem marad ezután sem szószólók nélkül. Nagyszombaton ma már a magyarság is annyira megerősödött, hogy lapot tud fentartani, mely magyar szóval végzi most ugyanazt, a mire a kiérdemesült német újság német nyelven iparkodott.

Zuboly.

A SZACSVAY-SZOBOR MELLÉKALAKJA.

A HÉTRŐL.

Szacsavay Imre. Ha a martiroságnak van hierárkiája: Szacsavay Imre a vértanúk legelső rangsorába való. Voltak, a kik az életükkel többet adtak nemzetüknek, mint ő, de életéből többet egy is alig adhatott. Lelkében még nem hervadhattak el a tavasz virágai, ereiben még merő lobogó tűz volt a vér, még mindössze harminczeg esztendő volt, a mikor a vesztőhelyre vitték. Az életnek igen; de a halálnak ugyan ki adhatott többet nála? A nagy idők e gyönyörű hajtásának igazában csak virágait láthatta kora, mielőtt gyümölcsöse érhett volna a virág, a törzset már kivágták. Szép szobrának, a mely Margó Ede vésőjének alkotása és a melyet most márczius 15-ikén, a szabadság születése napján lepleztek le hatalmas ünnepséggel Nagyváradon, ez van rávéve a talapatára: *Csak egy tollvonás volt bűne...* Ez a tollvonás a neve aláírása volt az 1849-iki függetlenségi nyilatkozaton, a melyet ő olvasott föl a debreczeni nagytemplomban. Fél-esztendőre rá, 1849 október 24-ikén meg kellett halnia érte. Bűnének ő azt a tollvonást nem érezte. Rajongó lélek volt, a kit minden cselekedetében, szavában, határozásában eszményinek izzó tisztelete vezetett. Megmenthette volna fiatal életét, bajtársi kezek megnyitották előtte a szökés útját, de úgy érezte, hogy a szökés feltétlenül büntelen voltának tiszta meggyőződésén. 1818-ban még a bölcsőben, 1848-ban már a história színpadján, 1849-ben pedig a vértanúságban, Szacsavay Imre valóban gyorsan tette meg a nagyok útját. Most, tragikus halála után közel hatvan esztendővel alakja megkapta földi köntösét is a halhatatlanságnak, hirdetőn, hogy ha még oly fiatalon halt is meg, örökké él az, a ki magát egy eszménynek áldozta.

Professzor Sturm. Sturm doktor úrnak a foglalkozása az, hogy ipariskolai tanár Bécsben, az ambíciója pedig az, hogy képviselő szeretne lenni, ugyancsak Bécsben. A tanár úr, a kinek már a neve is vihart jelent, föl is lépett, programbeszédet is mondott és ebben a szónoklatban nyíltan előadta, mit kellene tenni az ő véleménye szerint, a mitől menten boldoggá lenne a még mindig nem elég boldog osztrák. Folytatni kellene egy műveletet, a melyet Hentzi generális közel hatvan esztendővel ezelőtt egy izben már megkezdett, de közbejött igen lényeges akadályok miatt be nem fejezhetett. Ágyúkat kellene fölvontatni a budai várhegyre és onnan porrá lövetni velük Pest városát. Hogy mért éppen Pestet kellene porrá lövetni Budáról és mért nem Budát Pestről, vagy mért nem Budát is meg Pestet is, ezt a vérszomjas és dúló hajlandóságu professzor már el nem árulta. De a nélkül, hogy túlságosan meg lennének döbbenve azon, a mit előadott, az a véleményünk, hogy a tanár úr így is többet elárult, mint a

menyit kellő körültekintéssel elárulnia megengedhető lett volna. Ezt nem a tanár úr hozzánk való érzésére vonatkoztatjuk. Ezt elárul-

SZACSVAY IMRE SZOBRA NAGYVÁRADON. — Margó Ede szoborműve.

hatta egész bátran, hiszen nem minálunk akar képviselő lenni. De nem volt politikai dolog elárulnia, hogy tisztában van az osztrák boldogság receptjével! Mert a legbiztosabb recept is csak akkor ér valamit, ha már — medicína. Még mindig nem látjuk azonban, hogy ágyúkat vonatnának föl a budai várba és mi hír se hallatszik Pest rommá lövetésének előkészületeiről. A miből nyilvánvaló, hogy Sturm tanár úr szeretné ugyan földulni a mi fővárosunkat, de nem tudja. Egy tanár részéről pedig a bölcsességnek éppen az ellenkezője, ha azt hirdeti, hogy mit — nem tud és éppen erre akarja megtanítani a — hallgatóit.

A nagyváros rabjai. A főváros tanácsa elhatározta, hogy néhány szélesebb utcát befásít: a mi azt jelenti, hogy kétoldalt fasorral szegi a gyalogjáró szélét. Az ilyen határozatnak csak örülhet minden budapesti ember, mert lombtalanabb város kevés van Európában, mint a magyar metropolis nagyobbik fele, itt a szőke Duna balpartján. Mikor harmadéve egy sereg külföldi zornaliszta látogatott el Budapestre, egy német újságíró ezt mondta:

— Ez egy gyönyörű város, de úgy látom van egy betegsége. Agorafóbiában, tériszonyban szenved.

Már pedig a melyik városban kevés a tér, abban kevés a fa is. Hosszú időn át Budapesten egy valósággal természetgyűlölő irány uralkodott. Mintha a város intézőinek az lett volna a legnagyobb ambíciójuk, hogy egy tenyéri hely ne maradjon a bölcsességükre bizott területen —

CASIMIR-PERIER AZ 1906-IKI FRANCZIA HADGYAKORLATON.

köveztlen. Megszületett az az elmesség, hogy Budapest és főként Pest talajában *kőforrások* vannak, a melyek időnként kitörnek és gránitkoczkákkal borítanak el egy-egy darab földet. Ennek az iránynak, Isten segédelmével, már vége van, a fővárosnak sok szép új tere keletkezett és ime megérjük, hogy a fákat is, a melyeket elvesztettünk a ligetekből, visszakapjuk az utcákon. Igaz, hogy az ilyen városi fa látása nem szolgál zavartalan, teljes gyönyörűséggel épen annak, a ki a fát igazán szereti. Ezek a szegény városi fák az aszfalttenger közepén, egy tenyérnyi föld-szigeten, kerék vasrúcsos ketrecben úgy festenek, mintha rabok vagy rabnők lennének, a kiket hazájukból, a *szabad földről* elhurcozták a nagyváros, hogy életét velük fölékesítse. Határozottan van valami megható a látásukban, mint a kalitkába zárt madáréban. De az énekes madár a kalitkában is dalol és a szava így is gyönyörűséges. A fa is lombot hajt, virágba borul az aszfaltos úton is, itt is illatot áraszt a levegőbe és zöld pompájával fölülíti az ember szemét. Ember is sok van a nagyvárosban, a ki jobb szeretne innen távol élni, csöndesebb világban, de a ki szintén rabja az aszfaltnak, minden vigasztalása a kalitkába zárt madár dala és a kalitkába zárt fa lombja. Ennyi vigasztalással, ennyi gyönyörűséggel a nagyváros igazán tartozik az ő dolgós rabjainak.

*

A rézöntő-legény. Egy becsületes rézöntő-legény — így írják az újságok — folyamodványt adott be Budapest székesfőváros nemes tanácsához «feleség iránt». Arra kérte benne a tanácsot, válasszon ki neki az árva házak védettei közül egy jóra való, dolgós leányt, a kit ő azután az anyakönyvvezető meg a pap elé visz és érdeme szerint meg is fog becsülni. Egészen bizonyos, hogy ez a derék, tisztességes rézöntő-legény nem romantikus kedély. Se lelkének, se gondolatának nincs merész és kalandos szárnyalása. Soha se írt verset és cigányprimás-ábrándok nem csiklandozták a fantáziáját. Sőt valószínűleg nincs is neki fantáziája. A mi nem baj, mert ez a legény nem novellaíró, hanem rézöntő. Rezet önteni pedig fantázia nélkül is nagyon jól lehet. De okvetlenül van a jó fiúnak egy nem közönséges mértékben kifejtett tulajdonsága. Egy tulajdonsága, a melynek ekkora fejlettségében a nevé se tudjuk. Alapja ennek a tulajdonságnak a polgári fegyverlem-érzés, a megállapított rendnek lélekéből való tisztelete, az abszolút ellenkezője mindannak, a mi forradalom vagy szecesszió. Ez a rézöntő-legény tudatában van annak, hogy neki semmiféle olyan érzése nem lehet, a mely az általános rend eszközeivel intézményesen meg nem oldható vagy el nem intézhető. Ha ez a rend besorozhatja őt katonának, besorozhatja férjnek is és ha megszeri neki, hogy milyen dohánnyt szívjon, megszeri azt is, hogy kit vegyen el feleségül. Az ő kérvénye egy nagyszerű demonstráció a mellett, hogy ez a legény kiválóan meg van elégedve a hivatalos rend minden intézkedésével, különben nem folyamodnék ehhez olyan dologban is, a melyben nem muszáj. És épen ezért nem böles eljá-

rás, ha a kívánsága nem csak teljesíthetetlenül marad, de még meg is bír-ságolják a jó fiút, a miért — nem ragasztott bélyeget az instanciájára. Ekkora bizalommal szemben ilyen elintézés valósággal tragikus és alkalmas arra, hogy alapjában rázkód-tasson meg egy tiszteletet, a mely a tökéletes-ség illuziójából táplálkozott. A bizalmat büntetni nem szabad és ki tudja, akad-e valaki, a ki meg tudja győzni a a derék rézöntő-legényt, hogy, ha a folyamodása foganatos, a büntetés esetleg — még súlyosabb lett volna.

Miklósának a levelét. Eh, mit félnek úgy ezek a circumspektus erdélyi urak, mikor maga a nagytanácsú bán is csak helyesli vállalkozását és abban bízik, hogy majdan «Erdély által fog virradni az szegény magyarra is.» Nem látják a kishitűket, hogy ő, Rákóczy György az a «tündöklő csillag», a ki által csakugyan megjön a virradat! Nem kell kimélni a lengyelt, ellenkezőleg, meg kell büntetni sokféle ármánykodásáért! És hát ilyen értelemben vette elő még egyszer a pennát, — felsővidéki hívének, Mednyánszky Jónásnak címére irt a császárhoz, kérvén semlegességét a háborúhoz.

Ezalatt egyre sokasodtak a csapatok a város alá. És bizony tán sohse látott még Erdély ilyen fényes hadi gyülekezetet. Temérdek helyet foglalt el a tábor és mértőföldes térségen ragyogtatta a téli verőfény a sok tizezernyi újsisakot, meg frissen süjtásozott ezíra öltönyöket. Gazdag és pihent országnak parádés serege volt ez, mely mintha csak farsangos menetre készült volna Krakkóba, kedvtelve vetélkedett a vítezi pompában. Az ország asszonyai, kik szívesen gyülekeztek bucsúra az udvar köré, hintón járták be a tábor és kíváncsian úgy hasonlították, ki jött a legdúsabb kísérettel? Volt féltékenykedés és emberszabás elég!... Bethlen Druzszianna hordta legmagasabban az orrát, — az ifjak közül mégis csak az ő fia, Rhédey László, rukkolt a legfényesebb csapat-al. Aztán személyük szerint mustrálták az egyes főembereket: deli Kemény Jánost, a fővezért, meg generális Nagy Tamás, Ébeni István és Pap András uraimékat. Milyen díszes Petki István, az udvari főmarsall, s milyen torzonborz, vad alak Sebessy uram, az oláhok vezére! Hát a székely-generális, marczona Bakos Gábor, meg a német hadak főbesterne, plundrás Gaudy uram! No de legdelcezebbek azért mégis: Beldi Pál, a háromszéki főkapitány, gögös Bánffy Dienes és ifjú Tholdalagi Mihály... Ennyi vitéz láttára hogye kerekedett volna jókedvük az asszonyembereknek, és a Fejedelem parancsából vígan is táncoltak ők az urakkal minden este. Utolsó nap hajnalig ropták s az ifjak esztalanul így bucsúztak a hölgyektől:

— Utolsó a tánc és mi mostan elmegyünk. Szegény ország, Erdélyország, — imhol Asszonyországá léssz te nélkülünk! Kegyelmeitek csak sirassanak minket, mi majd tovább járjuk a «lengyel változót», de a krakkói szép kisasszonyokkal!...

Azon az utolsó reggelen végre a sereg élére ugratott a Fejedelem és kihúzta az ország kardját. Megindult a teméntelen hadak népvándorlása; Szamosújváron át libegő keskenő ablakok közt vonult el a sereg. Tizenyolezezer lovas, ötezer gyalogos, hatezer oláh... beláthatatlan volt e hosszú kigyóként kergő csapatok sokadalma. De ép oly hosszú, sőt tán még hosszabb volt a mögöttük húzódo társzekerék, málhakocsik és vezetéklovak sora. Legelől haladt Ispán Ferenc brigadéros egy lovas regementtel, utána Rákóczy György, a tanácsurak, főemberek, s ezeket követte *egész* pompájában az udvar. Mert úgy volt rendelve, hogy Báthory Zsófia és Zakrzeska Anna egész a máramarosi határig kísérik Ő Nagyságát.

A kis Ferkó vígan ügetett a koci mellett, bent a hintóban azonban annál búsabban ült anyja oldalán a Fejedelemasszony. És hiába csitította őt, az öreg Báthoryné titokban egyre sirdogált és keseredten csak ezt hajtogatta lengyelül:

— Az én hazám ellen mennek, az én véremre szomjazik ez a sok szablya! És nekem velük kell mennem! Leányom, hát te nem

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irtá PEKÁR GYULA.

Másnap már lovon ült egész Marosszék. Margit és Judith, meg a ki volt többi udvarbeli hölgy, hintón kísérte a csapatokat. Januárius 4-ikére együtt volt a Fejedelem derék-hada Szamosújvár alatt.

Am Ő Nagysága maga egyelőre még nem mutatkozott a sátrak közt. Ott ült a városbeli Rákóczy-ház emeletén és penna volt a kezében; irta a fulmináros manifestumot lengyel alattvalói számára s aláírta a kozák követek, Bohdanovics meg Kovalevski előtt a hitlevelet, melyben már mint lengyel király biztosította a hetmán kiváltságait, Mihály és Péter ép abban a perczen jelentkeztek audienciára, mikor a Fejedelem a Lubomirskitól érkező lengyel követet, Stanislawski Mihályt, elfogatta. A jelenet heves szavai kihallatszottak az előszobába. Stanislawski hiába hivatkozott követi jogaira, hiába ismételte, hogy hiszen királynak akarják őt a lengyelek, csak csinálja békésen s ne jöjjön haddal, — Rákóczy türelmetlenül rivált rá:

— Eleget bolondítottatok polyák ármányokkal! Én barátként ugyan, de haddal megyek új országomba, — lengyel barátaim számítsanak kegyelmemre, de ellenségeimet meg fogom büntetni! Te pedig egyelőre itt maradsz...

Nem volt ott apellátja. A követ háborodott areczal jött ki a teremből és csakhogy nem kezet emelt, mikor Pánczél Demeter, a fejedelmi dragonyok kapitánya, elvette a kardját. Persze itt tartották, hogy honfitársait ne értesítse a magyarok táborba szállásáról!

Odabent azonban a Tanácsurak még egyszer szót emeltek. Kemény János lépett Ő Nagysága elé:

— Kegyelmes Fejedelmem, — instált, — amúgy is kevés a lengyel barátunk, de rogo humillime, még azt a keveset is elriasztjuk ezzel a procedurával! És ha majd kislul, hogy Nagyságod suba alatt még a svéddelel is szövetekezett ellenük, nemcsak hogy végkép elállanak, de biztos, hogy végkép ellenünk fordulnak...

Csakhogy Rákóczy Györggyel már nem lehetett szólni. Konok daczal emelte fel a fejét:

— Mondottam már kegyelmeiteknek: én abszolútus fejedelem vagyok!

És azzal kiiktatta preszenziájából az urakat. Magára maradvya, büszkén húzta elő dalmánya melléből benevolus atyafiának, nagy Zrinyi

szólsz semmit? Hisz az én révémen neked is hazád kicsit Lengyelország...

Báthory Zsófia komoran bámúlt maga elé: — Anyám, mit tegyek? Vigasztalja kegyelmedet az a tudat, hogy nem is annyira a kegyelmed lengyeleit, mint inkább az én magyarjaimat kell itten féltünk. Az uram, mi lesz az urammal? És vajjon haza jön-e még valaha ez a sok szép vitéz?

Margit meg Judith szemben ültek a nagyaszonnyokkal. Szomorúak voltak ők is, mind-egyre forgolódtak s a szállingózó hópihék fátolán át aggódva keresték az urukat. Közvetlenül előttük furcsa kis szekér zörgött a menetben. Kétfelől, kettős sorban, vont karddal ügettek mellette a fejedelmi dragonyok, kik szemmel láthatólag erősen őrizték a rája tett fekete vasládát. Abban a ládában volt a lengyel korona, vitte azt a Fejedelem magával.

Báthory Zsófia is előre hajolt kissé. Nézte merően a fekete jószágot s aztán elkeseredetten dőlt vissza a koci párnái közé:

— Olyan, mint egy koporsó! És én attól tartok, ez a láda lesz a mi koporsónk...

VIII.

A búcsú.

Hull a hó, egyre jobban viharzik és vakító fergegbe temeti a máramarosi havasok közé gyűlő sereget. Fehér a mindenség ott Visk felett s a suhogó pihék fátolán át jeges rémekként tornyosodnak a csúcsok a völgybe fülő harminczezer ember fölé. Védekeznek a természet, még pedig hatalmasan, az ember ostroma ellen; hegyvárának szirtfalairól fújja a fagyos orkánt az erdélyiek szemébe és lavina-gergetegekké tiporja, tartóztatja őket. Egész századokat borít el a csillogva porzó fehér halál; a többi övig áll a hóban s úgy vár, — olyik nyeregben ilve, lovasszoborként dermed halottá... Nagy az inség, káromkodik a hajdu, morog a székely, s a kis faluban, mely sohse látott még ekkora úri sokadalmat, egyre-másra sűrögnek, futkosnak a főtisztek. Csak az egy Fejedelem van jókedvében, őt igen felkészülte a királykodás reménye, és serényen küldi Földváry uramat a Priskop havas iránt, az utat nyomozni. Tholdalagi Mihálynak is vele kell menni, felesége hiába tapad hozzá, pedig úgy tartóztatná!

Szegény Margit, szívet facsarja e sok vészes készülődés, olyan neki mindez, mint valami gonosz álom. Naphosszat ott ül a síró Fejedelemasszonnyal a hóba fülő kastély egyik szobájában, de még ott is majd megveszi őket az Isten hidege; dideregnek, fáznak, úgy a külső fagytól, mint a még dermesztőbb benső háborodástól. Körülöttük oly szemfedőzsin, zordon a mindenség, — mikor van nappal, mikor éjjel, már nem is tudják, a nehezen pergő órák alatt csak az orkán zúgását hallhatják. Pedig a szomszéd nagy teremben sok minden történik ezalatt. Ott a sereggel egész Erdély, hát utolsó perczen még országgyűlést tart Rákóczy György s országúli végezett a háború felől a kedvetlen, néma rendekkel. És senki sincs, a ki felszólalna e téli hadjárat örülekes vállalkozása ellen!... A legeslegutolsó pillanatban még szánon érkeznek meg a muszka követek; kétszáz pár nyusztot hoznak a Fejedelemnek s könyörögnek a császár nevében: álljon el lengyel szándokától. Ámde Ő Nagysága igen vékony választ tesz nekik s csak a régi makacsággal ismétli:

— Homlokossal egybenőt az a korona, — csak a fejemmel együtt tehetem le! Tovább, tovább...

S azzal sietősen tovább tárgyal a diéta.

A «Tatárrabság» című regényhez.

Ifjú Tholdalagi leugrik lováról.

A Rákóczy távollétére Barcsayt, meg öreg Rhédey és Serédy uraimékat teszik meg ország-gubernátoroknak. És ugyancsak ünneplik őket azon az utolsó lakomán, — csak az egy Báthory Zsófia nem kocczint, neki könnyek peregnek az arcán. Magyar nem meri, hát a kozák követei vigasztalják: «Ne búsuljon Nagyságod, jól fogjuk mi kísérni a nagyságos Fejedelmet s hamarosan királynénak fogjuk tisztelni Fel-ségedet Krakkóban...»

Az az utolsó éj! A hófergeteg még az eddig-nél is kísértetiesebben viharzott alá a hegyek-ről s Margit alig tudta lehunyni a szemét. Két nap óta nem látta más az urát. — Szent Isten, csak nem fogják búcsútan elszakítani tőle? Oh, csak adná a Mindenható, hogy holnap még ne mennének!... Már bele is nyugodott ebbe, mikor ép úgy előálomkorban dörgő trombitaszó rázta fel. Ijedten ugrott talpra. Szaporodó szóval zengtek a kürtök odakint s a jeges csúcsok messzeséges, daczos ekhóval adták vissza a riadójukat. Csak ép magára kapta subiczáját és futott ki az udvarra...

— Mihály, Mihály, édes uram, merre van... csak nem hagy el így kegyelmed?

Köröskörül a szürkülő távolban harmincezer fegyveres áll talpra, itt a kastély előtt leirhatatlan a felfordulás. A vezérek már nyeregben ülnek, villan a vont kard s szállingózó pihék nyalják a pengéket. Hol a Fejedelem-asszony? A kör közepén ott állt Báthory Zsófia Ferkóval együtt, most öleli őket az országúr utoljára. Margit kétségbeesetten fut hozzájuk, hallja a szavukat.

— Uram, édes uram, — könyörög a Fejedelemasszony, — nézze a havasok viharát! Hisz még Isten is ellene van Nagyságotoknak...

— Nem a mi Jehovánk az, — szól György úr, keményen nézve az anyósára, — hanem a pápisták Istene! Ne félt engem Zsófi, csak magadra vigyázz: se Ferkót, se magadat ne ejtsd Pápa bilincseibe. Nekem győznöm kell, de vedd eszedbe: az én Istenemhez fohászokdj éretten! Csak ha ezt nem teszed, veszem el én a csatát...

Bojtos Imre fogja már a lengyelt, — a Fejedelem nyeregbe zörren. Indulnak... és Margit még egyre tördeli kezeit: Mihály, hol van Mihály? Hisz még a halálraitélnék is adnak

búcsúperczet... Ebben a végső pillanatban egy fagyott mentés, havas lovas törtet a kö-zépre, — ifjú Tholdalagi leugrik lováról és forró csókba fojja a panaszszót felesége ajkán.

— Én szerelmes, drága uram, csakhogy még egyszer láthatom kegyelmedet! Oh, árva leszek én kegyelmed nélkül, árva és várakozó, olyan, mint a szedetlen szőlő...

— Szívem, — lihegett Mihály, — Isten vedel. Vagy győzelmet veszünk, vagy mindannyian Krisztusnak vendégei leszünk!

— Drága uram...

Férje már újból kengyelbe hágott, de Margit még egyre a köntösehez tapadt: «Drága uram, aztán valahogy szívéből másért ki ne vessen! Igéri-e, úgy-e igéri? Én kegyelmedhez hű maradok, — minden gyötrelmeken, minden megpróbáltatásokon át örökre hű maradok...»

Ifjú Tholdalagi elvágatott. Margitnak elborult a szeme, — Báthory Zsófia fogta fel szegénykét karjaiban. Hosszú ideig szóvalan álltak ott együtt, úgy tekintettek az elvonuló sereg után.

Nagy lassacskán végre virradni kezdett Máramaros tagbaszakadt csicsai felett. A nap haragos vörösen kelt ki felleggyából és mire szemét kinyitotta, világa pirosan festett a hegyek haván, mint a kiöntött vér. Kezdet látszani a sereg útja, — hej, nagy merészen vágnak neki a szirtes hágnak! Kötelekkel húzzák fel az ágyukat, maga a Fejedelem szorgalmatoskodik legelől, biztatja, bátorítja katonáit s ha kell, nagyságos vállával maga támogatja a hanyatt tántorodó kerekeket... Mennek az erdélyiek előre törhetetlenül, ostromolják a Kárpáthok falát s már mint győzteseket takarja el őket a hágó része. Most újból szállingózni kezdenek a pihék, egyre sűrűbb fátollá szövődnek, míg végre hatalmas hófüggöny lesz belőlük, mely rejtelmesen górdül le a jövendő szinpadá elé.

— Ha ez a függöny majdan fellibben, — töprengett Báthory Zsófia, — boldog Isten, mi lesz akkor a jövő képe?

Udvari hölgyei középette még mindig tétován állott ott a Fejedelemasszony. Végre elfordult s szeretettel ölelte magához a búsló Margitot:

— Leányom, te velem maradsz. Aggodalmas, hosszú hónapok következnek el most reánk, de

CSENDŐRÖK A DUMA BEJÁRATA ELŐTT A MEGNYITÁSKOR.

te majd megvigasztalsz. És engem vigasztalván, magad is megnyugszol... Megyünk ebből a hóhalálból, megyünk Eesed várába!

(Folytatása következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöpflin Aladár.

Trenorné elhallgatott és nézte, hogy igyekszik Lily rendre hozni az ő összevissza-hányt leveleit.

— De nemcsak Wertherallékkal és Carryval van baj, — folytatta aztán újabb panaszzal. — Az igazat megvallva, Lady Raith Cressida is nagy zavarba hoz.

— Zavarba? Hát eddig nem ismerte őt?

— De nem ám, nem is láttam egész tegnapig. Lady Skiddaw ajánlólevelével jött Van Osburghékhoz s azt hallottam, Van Osburgh Mária e héten nagy társaságot hív meg a tiszteletére.

Gondoltam, jó tréfa lesz, ha elcsábítom tőle és Stepney Jack, a ki Lady Cressidával Indiából ismerős volt, elhozta őt hozzám. Mária dühöngött s volt benne szemtelenség, hogy meghívatta hozzám Gwent, hogy legalább egészen ki ne maradjanak az angol hölgy társaságából. No, ha tudtam volna, miféle alak ez a Lady Cressida, megtarthatták volna maguknak. De én úgy számítottam, hogy ha Skiddawék barátja, csak kellemes nő lehet. Emlékszik, milyen kedves volt Lady Skiddaw? Néha egyszerűen ki kellett a leányokat küldeni a szobából. Egyébiránt Lady Cressida Belshire hercegnőnek a nővére s én természetesen azt hittem, ő maga is afféle fajta, de az ember soha sem tudhatja, hányadán van ezekkel az angol családokkal. Olyan sokan vannak, hogy kikerül belőlük mindenféle fajta. Lady Cressidáról kislül, hogy az erényhősnők közül való, a férje pap volt, ő pedig misszionárius szerepet vállalt a londoni East Endben. Képzelve el, ily nagy dolgot csináltam egy papnéból, a ki indiai ékszereket visel és botanizál! Tegnap az urammal végigjárta a kertben az üvegházakat és halálra kinezta a növények neveinek kerdésgétségével. Mintha az uram kertész volna!

Trenorné ezt fokozódó méltatlankodással mondta el.

— Hát talán majd Lady Cressida megbékíti Wertherallékat Fisher Carry látásával, — mondta Lily békéltetőn.

— Bárcsak úgy lenne! De a férfiakat rettenetesen untatja s ha elkezd vallásos iratkákat osztogatni, a mint mondják, hogy meg szokta tenni, az aztán nagyon elrontja a jókedvet. A legrosszabb a dologban az, hogy a maga idejében nagyon jó hasznát lehetne venni. Tudja, hogy évenként egyszer meg szoktuk hívni a püspököt, azzal összeilletet volna. Mindig rosszul

járak a püspök látogatásával, — tette hozzá Trenorné, a kinek jelen elkeseredését növelte az elmúltakra való visszaemlékezés, — tavaly, mikor nálunk volt, az uram megfedkezett róla és behozta magával Winton Nedéket és Forleyékát, — őt válópör és hatféle gyerek van köztük!

— Meddig marad itt Lady Cressida? — kérdezte Lily.

Trenorné kétségbeesve vetette föl a szemét. — Istenem, ha ezt tudni lehetne! Annyira siettem elcsipni őt a Mária orra elől, hogy elfelejtettem határidőt mondani neki s az uramnak azt mondta valaki, hogy úgy hallotta tőle, itt akar maradni az egész télen át.

— Itt? Maguknál?

— Ne beszéljen bolondokat, — Amerikában. De ha senki más meg nem hívja, — tudja, az ilyen nők sohasem mennek szállodába.

— A férje talán csak azért mondta ezt, hogy megijeszze magát.

— Nem, magam is hallottam, a mikor azt mondta Dorset Bertának, hogy hat hónapig van ideje maradni, a míg az ura kúrát használ az Engadinnak. Ha látta volna, hogy nézett rá Berta! De ez nem tréfa, ha itt marad az egész őszen, elront minden mulatságot s Van Osburgh Mária ujjongani fog.

— Ére a felháborító kilátásra Trenorné hangja megremegett az elkeseredéstől.

— Ugyan Judy! Mintha valaha ünta volna magát valaki Bellomontban! — tiltakozott Bart

kisasszony tapintatosan. — Hiszen tudja, hogy ha Van Osburgh asszonynál volnának mind a kellemes emberek s önnél csupa kellemetlenek maradnának, akkor is itt jól mulatnának, Van Osburghéknál pedig rosszul.

Rendes körülmények között ez a biztosítás helyeállította volna Trenorné önbizalmát, de most az egyszer nem ütötte el a felhőket homlokáról.

— Nemcsak Lady Cressidával van baj, — jajveszékelt tovább. — Minden balul ütött ki ezen a héten. Látom, hogy Dorset Berta is dühös rám.

— Dühös? Vajjon miért?

— Mert azt mondtam neki, Selden Lórinex is el fog jönni, de nem jöhetett. Ő pedig elég esztelen engem okolni érte.

Bart kisasszony letette a tollat s szórakozottan nézett a levélkére, melyet írni kezdett.

— Azt hittem, annak a dolognak már vége van, — mondta.

— Igen, a férfi részéről. És természetesen Berta sem maradt télen azóta. De azt hiszem, most épen üresedés van nála s valaki figyelmeztetett engem, hogy jó lesz Seldent meghívni. Nos, meg is hívtam, de nem jön el s most Berta ezért azzal áll rajtam boszút, hogy kellemetlenkedni fog mindenkiel.

— De hiszen ő rajta azzal állhat boszút, ha másvalakivel nagyon is kellemeteskedik.

Trenorné fájdalmasan rázta a fejét.

— Berta tudja, hogy Selden azzal se törődne. És kicsoda is volna itt arra való? Luciust Wetherall Alice nem engedi ki a karmaiból, Silverton nem bírja levenni a szemét Fisher Carryról — szegény feje! Az uram únja Bertát, Stepney Jack nagyon is jól ismeri és, — nos, még itt van Gryce Percy...

Maga is elmosolyodott erre a gondolatra. Bart kisasszony ellenben nem mosolygott.

— Oh, Berta és Gryce nem férnének meg egymással, — mondta.

— Azt hiszi, ő megbotránkoznék Bertán, ez meg unatkoznék vele? Hát hisz ez kezdetnek nem épen rossz. De remélem, nem jut eszébe Bertának semmi efféle, mert én Gryceot magának szántam.

Lily elnevette magát.

— Köszönöm alássan! Persze, Bertával én nem tudnék versenyezni!

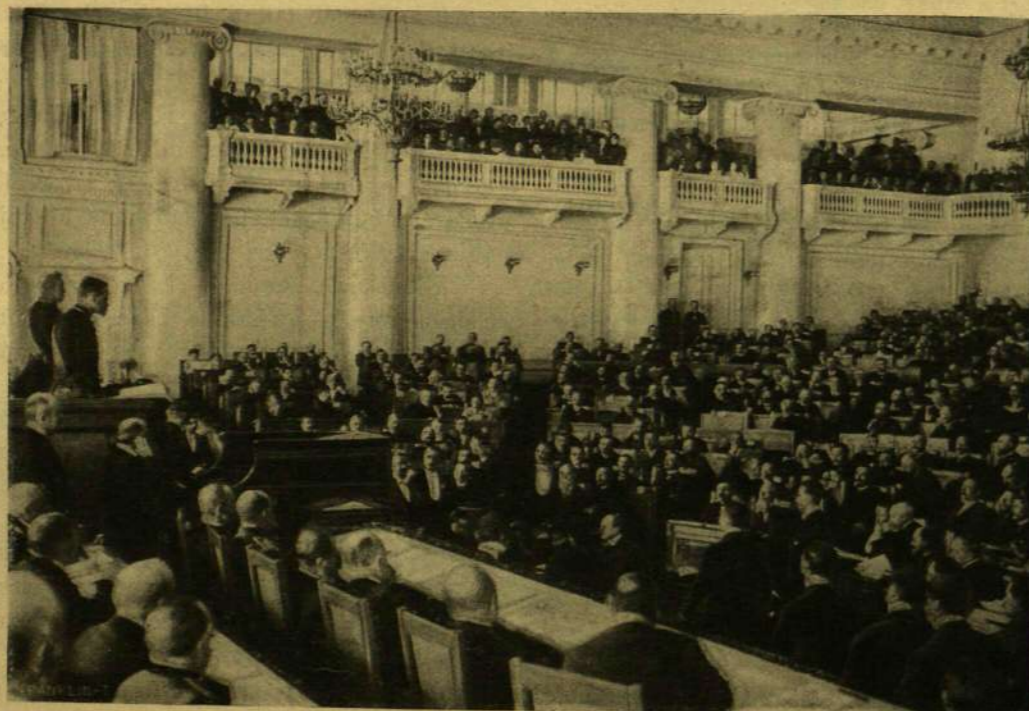
— Nem akartam magának gorombaságot mondani, nem is úgy értettem. Mindenki tudja, hogy maga ezerszer csinosabb és eszesebb, mint Berta, de maga nem is szokott kellemetlenkedni, mint ő.

Bart kisasszony tettetett megbotránkozással szólt:

— Azt hittem, maga nagyon szereti Bertát.

— Persze, hogy szeretem, — sokkal okosabb, ha az ember szereti a veszedelmes embereket.

Berta pedig csakugyan veszedelmes és ha valaha, akkor most forral szót. Ezt meg lehet itélni a

AZ EMELVÉNYEN GOUBURJEV ÉS BÁRÓ ÜKRÜLL ÁLLAMTANÁCSOSOK, AZ ELŐTÉRBE AZ ÖSSZES MINISZTEREK.

AZ OROSZ DUMA MEGNYITÓ ÜLÉSE.

szegény Dorset magatartásából. Ez az ember a legjobb barométer, mindig tudja, hogy mikor készül Berta el...

— Elbukni? — vetette közbe Lily.

— Ne illetlenkedjék. Tudja, hogy Dorset még mindig bizik a feleségében. Természetesen nem mondom azt se, hogy Berta valami igazán rosszat követett el. De neki kedve telik abban, hogy boldogtalaná tegye az embereket, különösen pedig a szegény férjét.

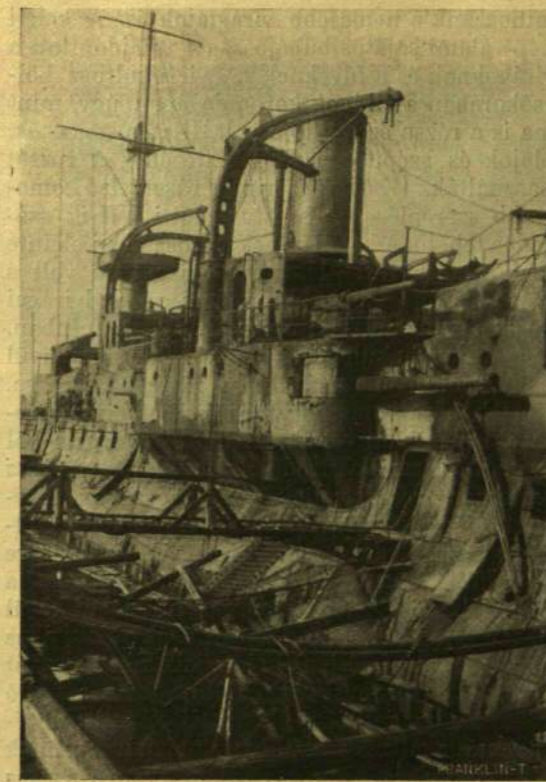
— Hát hiszen Dorset ugyan siralmas legény, nem csodálom, ha a felesége kellemesebb társaságot keres.

— Oh, nem olyan siralmas, mint maga hiszi. Ha Berta nem kínozná, egészen más ember lenne. Vagy ha magára hagyná, hogy rendezze be az életét úgy, a hogy neki tetszik. De Berta nem meri kiereszteni a karmaiból a pénze miatt; ha tehát Dorset nem féltékenyekedik, Berta tesz úgy, mintha féltékeny volna.

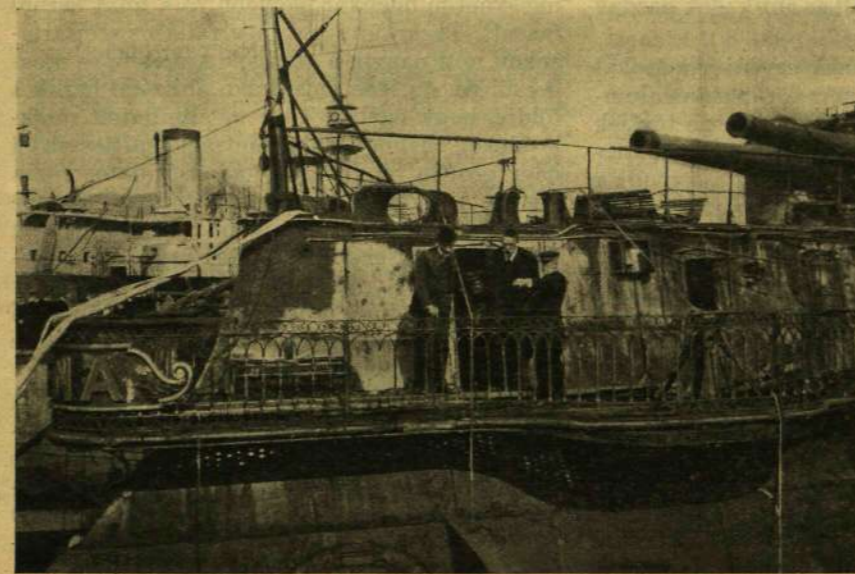
Bart kisasszony csendesen irt tovább, a háziasszony pedig el-elkomorodva folytatta elmélkedését.

— Tudja mit? — kiáltott fel hosszabb hallgatás után. — Talán jó lesz, ha felhívom Seldent telefonon és megmondom neki, hogy minden áron el kell jönnie?

— Ezt ne tegye, — mondta Lily hirtelen elpirulva. Ez a pirulás őt magát ép úgy meglepte, mint Trenornét, a ki rendszerint nem nagyon

A «JENA» A ROBBANÁS UTÁN.

A «JENA» FRANCZIA HADIHAJÓNÁK A ROBBANÁSTÓL LEGJOBBAN MEGSÉRÜLT RÉSZÉNE.

A HALOTTAKAT ZSÁKOKBAN PARTRA VISZIK A «JENÁ»-RÓL.

figyelt ugyan meg az arc kifejezéseket, de most meglepett tekintettel bámult Lilyre.

— De uram Isten, milyen csinos maga így, Lily! De mért ne hívjam Seldent? Annyira nem szenvedheti őt?

— Épen nem, sőt rokonszenvezek vele. De ha az a szándék vezetni magát, hogy engem védjen Bertától, azt hiszem, erre a védelemre nincs szükségem.

Trenorné felkiáltott:

— Lily! Percy? Csak nem úgy érte, hogy már tisztában vannak?

Bart kisasszony elmosolyodott.

— Csak azt mondom, hogy Gryce úr és én kezdünk nagyon jó barátok lenni.

— Hm, értem. — Trenorné elragadtatva tekintett Lilyre. — Tudja, hogy azt mondják, nyolcszáz ezer dollárja van évenként, ő maga pedig nem költ semmire, csak valami rongyos ócska könyvekre. Az anyja pedig szívbarjos és még egy rakás pénzt fog ráhagyni. Oh, Lily, ne siesse el a dolgot, — oktatta a jó barátón.

Bart kisasszony sértődöttség nélkül mosolygott.

— Nem is sietnék például — jegyezte meg — rongyos ócska könyveknek mondani a gyűjteményét.

— Persze hogy nem. Tudom, hogy maga esodálatos ügyesen tudja kezelni az embereket. De Gryce rettenetes félénk és könnyen megbotránkozik és — és —

— Mért nem mondja ki, Judy? Nekem az a hírem, hogy gazdag férjre vadászom?

— Oh, nem ezt akartam mondani. Először is ő ezt el se hinné magáról, — mondta Trenorné átlátszó ravasszággal. — De tudja, itt nálam néha nagyon szabadszájú a világ — Jacknek

és az uramnak majd sügök valamit a fülebe — és ha Gryce azt hiszi, hogy maga olyan fajta, a milyenre az anyja azt szokta mondani, hogy — de hisz tudja, mire gondolok. Ne viselje a skarlátszín crepe-de-chine ruháját ebédkor és ne cigarettázzon, ha csak lehet, Lily!

Lily száraz mosolylyal lökte félre kész munkáját.

— Nagyon kedves, Judy; el fogom zárni a cigarettáimat és azt a tavalyi ruhát fogom fölvenni, a melyet magától kaptam a minap. És ha maga igazán a pártomat akarja fogni, ne kívánja tőlem, hogy az este bridget játszszam.

— Bridget? Hát a bridge ellen is van kifogása? Oh, Lily, milyen borzasztó élet vár magára! De természetesen nem fogom kívánni, — mért nem szólt már tegnap este? Nincs semmi a világon, a mit meg ne tennék, csak hogy magát boldognak lássam, kis madaram.

Trenorné fellángolva a nemét jellemző lelkesedéstől, ha az igazi szerelem útjainak egyengetéséről van szó, hosszasan ölegette Lilyt.

— Hát igazán nem akarja, hogy telefonozzak Seldennek? — tette hozzá aggodalmaskodva, mikor Lily kibontakozott az ölelésből.

— Egész bizonyosan, — felelt Lily.

A következő három nap teljes mértékben megmutatta, hogy Bart kisasszony külső segítségével nélkül is rendben tudja tartani a szénáját.

A mint szombat délután a bellomonti teraszon ült, magában mosolygott Trenornének abbéli aggodalmán, hogy el ne siesse a dolgát.

Ha szükség volt ilyen intelemre, az évek üdvös leckét adtak neki s most azzal hízelt magának, hogy most már tisztában van vele, milyen tempóban kell haladnia ezéja felé. Gryceszel szemben jónak látta, hogy egyenest neki vág-

jon, majd ravaszul kitérjen előle s így csalja lépésről-lépésre mind mélyebbre a bizalmas barátságba. A környezet léggöze alkalmas volt az udvarlásnak erre a módjára. Trenorné szavához híven, nem mutatta jelét, hogy Lilyt a bridge-asztalnál szeretné látni s intett a többi játékosoknak is, hogy ne mutassanak esodálkozást a leány szokatlan félrevonulásán. Ennek az intésnek eredményeképp Lily központja lett annak az asszonyi gondoskodásnak, a melylyel egy fiatal nőt körül szoktak venni, mikor a párját keresi. Hallgatólággosan magára hagyták a bellomonti esodületben s nem tanúsíthattak volna nagyobb figyelmet iránta, ha igazi szerelmi regényről lett volna is szó. A Lily társaságában ez a magatartás az indító okoknak rokonszenvező megértését jelentette, Gryce pedig nagyot nőtt Lily becsülésében, annak a megbecsülésnek láttára, melylyel iránta viselkedett.

A bellomonti terras szeptemberi délutánokon alkalmas hely volt az érzelmeskedésre. Bart kisasszony a balusztrádnak támaszkodva állt, lenézve az alant fekvő kertre, kissé eltávolodva a tea-asztal körüli élénk csoporttól, — mintha el lett volna merülve valami szavakban ki nem fejezhető boldogság labirintusában.

A valóságban pedig a gondolatai pontos kifejezési formát találtak, a mikor magában elszámlálta a rá váró előnyöket. Onnan, a hol állott, láthatta ezek megtestesülését Gryceben, a ki

jön, majd ravaszul kitérjen előle s így csalja lépésről-lépésre mind mélyebbre a bizalmas barátságba.

A bellomonti terras szeptemberi délutánokon alkalmas hely volt az érzelmeskedésre.

Bart kisasszony a balusztrádnak támaszkodva állt, lenézve az alant fekvő kertre, kissé eltávolodva a tea-asztal körüli élénk csoporttól, — mintha el lett volna merülve valami szavakban ki nem fejezhető boldogság labirintusában.

A valóságban pedig a gondolatai pontos kifejezési formát találtak, a mikor magában elszámlálta a rá váró előnyöket. Onnan, a hol állott, láthatta ezek megtestesülését Gryceben, a ki

jön, majd ravaszul kitérjen előle s így csalja lépésről-lépésre mind mélyebbre a bizalmas barátságba.

A bellomonti terras szeptemberi délutánokon alkalmas hely volt az érzelmeskedésre.

Bart kisasszony a balusztrádnak támaszkodva állt, lenézve az alant fekvő kertre, kissé eltávolodva a tea-asztal körüli élénk csoporttól, — mintha el lett volna merülve valami szavakban ki nem fejezhető boldogság labirintusában.

A valóságban pedig a gondolatai pontos kifejezési formát találtak, a mikor magában elszámlálta a rá váró előnyöket. Onnan, a hol állott, láthatta ezek megtestesülését Gryceben, a ki

jön, majd ravaszul kitérjen előle s így csalja lépésről-lépésre mind mélyebbre a bizalmas barátságba.

A bellomonti terras szeptemberi délutánokon alkalmas hely volt az érzelmeskedésre.

Bart kisasszony a balusztrádnak támaszkodva állt, lenézve az alant fekvő kertre, kissé eltávolodva a tea-asztal körüli élénk csoporttól, — mintha el lett volna merülve valami szavakban ki nem fejezhető boldogság labirintusában.

A valóságban pedig a gondolatai pontos kifejezési formát találtak, a mikor magában elszámlálta a rá váró előnyöket. Onnan, a hol állott, láthatta ezek megtestesülését Gryceben, a ki

jön, majd ravaszul kitérjen előle s így csalja lépésről-lépésre mind mélyebbre a bizalmas barátságba.

A bellomonti terras szeptemberi délutánokon alkalmas hely volt az érzelmeskedésre.

Bart kisasszony a balusztrádnak támaszkodva állt, lenézve az alant fekvő kertre, kissé eltávolodva a tea-asztal körüli élénk csoporttól, — mintha el lett volna merülve valami szavakban ki nem fejezhető boldogság labirintusában.

A valóságban pedig a gondolatai pontos kifejezési formát találtak, a mikor magában elszámlálta a rá váró előnyöket. Onnan, a hol állott, láthatta ezek megtestesülését Gryceben, a ki

jön, majd ravaszul kitérjen előle s így csalja lépésről-lépésre mind mélyebbre a bizalmas barátságba.

A bellomonti terras szeptemberi délutánokon alkalmas hely volt az érzelmeskedésre.

Bart kisasszony a balusztrádnak támaszkodva állt, lenézve az alant fekvő kertre, kissé eltávolodva a tea-asztal körüli élénk csoporttól, — mintha el lett volna merülve valami szavakban ki nem fejezhető boldogság labirintusában.

A valóságban pedig a gondolatai pontos kifejezési formát találtak, a mikor magában elszámlálta a rá váró előnyöket. Onnan, a hol állott, láthatta ezek megtestesülését Gryceben, a ki

jön, majd ravaszul kitérjen előle s így csalja lépésről-lépésre mind mélyebbre a bizalmas barátságba.

A bellomonti terras szeptemberi délutánokon alkalmas hely volt az érzelmeskedésre.

Bart kisasszony a balusztrádnak támaszkodva állt, lenézve az alant fekvő kertre, kissé eltávolodva a tea-asztal körüli élénk csoporttól, — mintha el lett volna merülve valami szavakban ki nem fejezhető boldogság labirintusában.

A valóságban pedig a gondolatai pontos kifejezési formát találtak, a mikor magában elszámlálta a rá váró előnyöket. Onnan, a hol állott, láthatta ezek megtestesülését Gryceben, a ki

Botticelli festménye.

FLORALIA, A VIRÁGOK ISTENNŐJE.

mosolyognak és szeretnek — így szól a színes keletnek egy poétikus hagyománya. És igaza van a Mekka felé hajlongó szent Abukirnak.

Képzelnék el a világot csak egy pillanatra is virág nélkül! Képzelnék el, hogy a tövises gyermekriasztó ördögbógánson kívül nem volna egyetlen illatozó virágteremtés az egész földön. Gondolatnak is rettenetes az előtt, a ki örülni, gyönyörködni és szeretni a természettől tanult. Sívár, virágtalan rétek, völgyek, zúgó erdők, szürke-fakó avarok nyomasztó pusztasága egy csapásra elsötétítené életünknek derűs harmóniába olvadó perceit. Virágok láttára lecsendül és megnyugszik a meghasonlott lélek s megbékülnek a haragos szempillantások. *Bryant*, a híres amerikai költő szavai szerint a vad amerikaiak érzelmeinek finomodására és az erkölcsök szelidítésére semmi sem hatott egykor jobban és oly mértékben, mint a virágok ápolása.

Azon a történelmi úton, melyen a messze keletről a nagy népvándorlás törzsei túlekedve törtek egymás hátán Európa felé a hagyományok szerint, onnan jöttek át hosszú vándorlás után

mihozzánk a nehezebb virágfajok is. A keleti nép valami sajátos bűbájosságot tulajdonított a virágoknak és a fűeknek. A virágkultusz bölcsőkorában a virágok koronája épen úgy, mint ma is a rózsás és a lilium volt. Illatos kenőcsök, olajok és szepítő vizek készítéséhez a rózsát használták. *Welcker* szerint a rózsás első komolyabb szereplése a Krisztus előtti VII-ik századba tehető. A keleti népek mítoszaiiban eleinte csak a fehér rózsás létezett, tövise nem volt s bájos kis fejecskéje akkor még a rét vadvirágai között bólogatott-mosolygott édesen. Iránban, Perzsiában, s különösen Teheránban rendkívül nagy ápolásban s tiszteletben részesült a rózsás. Kertek, házak, udvarok, fürdők a hatvan szíromlevelű rózsákkal voltak díszítve s a *nargile*-ből is bódító rózsákkal áradt. Egész keleten *Schiraz* tartomány rózsái voltak a legbájosabbak. Ezekért rajongott egész Perzsia s *Hafiz* költő lantján a legszebb dal a *schirazi* rózsák dicsőítésére esendült. És a hogy a honnan paradicsoma, a forró Perzsia benépesül, bájos virágokai közül sokan útra kelnek, hogy felkészítsék a klasszikus kor kaczagó nimfáinak hajfűrtjeit, kiknek arcát *Aphrodite* himnusának költője, már a nyíl rózsához hasonlította. Nem a közelmúlt költészet az, a mikor a viruló, üde arcú leányzónak azt mondjuk: «Szép rózsaszálom, gyönyörűséges virágom», hanem már a klasszikus kor érzelmi világának egy bájos kifejezőmódja, melynek lantjai rajongnak a virágért, s a mit a csodálatosan gazdag *phrygiai* természet elővarázsolt, az kedves visszhangra talált az antik idők gazdag költészetében.

Gondolatot, érzést, nemes egyéni vonásokat allegorizálnak a rózsával már az ó-testamentombeli írók is. Így pl.: «A milyen a rózsás a tövis között, olyan az én barátnóm a leányok között.» Ez a poétikus kis hasonlat bepillantást nyújt a biblikus idők virágkultuszába. Pompás illatú rózsáiról híresek voltak a *nyspei* mezők és a macedóniai *Mydas* virágos kertjei. Itt nyíltak a részegítő illatú árasztó hatvanlevelű rózsák. A macedonok, trákok, görögök és rómaiak istenítették a czentifóliákat. A rózsás ekkor már igen sok érzésnek lesz a jelképe, de kiváltképpen a szerelmet és a halált szimbolizálja. És a mikor *Adonis* vére pirosra festi a fehér rózsaszirmait, felkerül az istenek oltárára, hogy örökre uralkodói szerepet töltsön be a virágok kedves birodalmában. Hasonló metamorfózis megy keresztül a *Hera* tejéből származó lilium is, me-

lyet a keresztény vallásos művészet az ártatlanság jelképévé avatott.

A rómaiak és görögök életében a virágok kultusza sokkal nagyobb arányú volt, mint a keleti népeknél, vagy minálunk. «*Kleopatra* olyan termékeny vendéglátó meg *Antonius*, melyeknek padlója övig volt telehintve rózsával.» Verres praepator gyaloghíntájában az ülő párnák mindig friss rózsával voltak kitömve. Ha sétára ment, rózsakoszorút tett a fejére, nyakára és derekára, az arca előtt pedig csipkehálót tartott, mely telve volt a legbódítóbb rózsaszirmokkal. A pogány lakomák asztalait, ivóedényeit, tálat, padlóit, tánczóit s fekvőhelyeit illatos rózsák díszítették — a szerelmes római ifjú pedig *rózsának* nevezte kedvesét. Hellogabalus lakomáin a vendégek nyakig ültek a rózsában, violában, jáczintban és nárciszban.

A rózsás és a lilium a görög gyarmatosok útján honosodott meg Itáliában, a honnan gyorsan elterjedt egész Európában. A virágok kultuszában talán a legérdekesebb momentum az, hogy a virágoknak és az illatos fűeknek kiváltképpen a keleten (még ma is) valami különös varázserőt tulajdonítottak. Perzsia egyes vidékein a kábító illatú virágokból készült olajok a szerelem biztos óvszere gyanánt szerepelnek. Teherán rózsái megóvnak a boszorkányoktól, a járványoktól és a hűtlenségtől. Bűbájos hatású virágairól és gyógyfüveiről igen nevezetes volt egykor *Kolchisz*. A virágok tisztelete a keleti népeknél mindenkor nagyobb volt, mint bárhol másutt. Pazar ünnepeken s vallásos szertartásokon nőtt nagyra a virágok szeretete és megbecsülése. Az igaz muzulmán áhitattal hajlik a földre, hogy egybegyűjtsék az elhullatott rózsaleveleket, nehogy megszenteltlenítessék a nagy próféta vére, melyből az első illatos rózsás fakadt. A törökök «*tsiragan*» (tulipán) ünnepe valaha nagy pompával ment végbe a szultán kertjében s az ezeregyéjszakák ragyogó hangulatát keltette a nézőben. Nem maradtak ezek mögött az indus «*Krischna*» istenség ünnepei sem, — vagy az egyiptomi «*Isis*» tiszteletére rendezett tavaszi rózsáünnepek.

Rózsás, myrtusz, lilium, viola, jáczint, nárcisz és tulipán voltak egykor a tavaszi virágünnepek és a vallásos misztériumok legnépszerűbb virágai. A napsugaras kelet érdekes virágkultusza épen úgy, mint a pogány idők sok más szokása, sokszor minden csonkítás nélkül át-

plántálódott a kereszténység életébe. A rózsás és a lilium helyét kap az Ur oltárain, a költészetben és a művészetben. Rózsától illatoznak a templomok és az égi tisztaság jelképezésére karsu liliomszárat tart kezében a békeség angyala. Az egyes korok divatos virágai belekerülnek az egyházi, állami és magánünnepekbe, ott pompáznak az uralkodók tündöklő czimereiben és a dinasztikus pártharcok jelvényei — az illatozó — ártatlan virágok lesznek.

Nagy és érdekes szerepe volt, sőt részben még ma is van a vatikáni «*aranyrózsának*». A pápa a nagyböjt negyedik vasárnapján egy művészi kivitelű aranyrózsát szokott felszentelni. Az oltárt, melyen a ceremónia vége megy, valaha igen gazdagon díszítették pompás campaniai rózsákkal. A pápa balzsamba mártotta az aranyrózsát, meglocsolta szentelt vízzel, meghintette tömjénnel s ima kíséretében Krisztusnak ajánlotta, a ki a «mezők virága és a völgyek liliuma». Ezzel a rózsával a pápa a katolikus uralkodóházak nőtagjait szokta kitüntetni. Az éreny és a szeretet szimbolizálásának eme szép szakasza még ma is divatban van, — eredete a XII-ik századig vezethető vissza s valószínűleg az fakasztotta az egyes vidékeken divó rózsáünnepeket is, a milyen pl. az olasz *Abruzókban* a bambinók virágünnepe, mely nem egyéb, mint az anyai szeretetnek poétikusan kedves jelképezése.

A virágok minden időben a nemes érzelmek komoly jelképei voltak s továbbra sem lehet más céljuk, mint hogy a nagy mindenség összhangját még kedvesebbé tegyék szívünknek. A kikelet illatos virágai hírnökei a természet ébredésének és hirdetői egyúttal a keresztény egyház nagy feltámadási ünnepeinek. Sok helyütt nemcsak a tavasz legkorábbi hírnökét, a barkát, hanem virágokat is szoktak megszentelni. A virágvasárnapján szentelt barkának nagy varázserőt tulajdonít a néphiedelem, mert megóvjá a házat a tüztől, a jégtől, a villámcsapástól s a marhavészeltől, ezért helyezik el oly gondosan a falvakban nemcsak a lakószobákban, hanem az egész épület környékén. A keresztény egyház feltámadási ünnepe összeesik a természet ébredésével. Népek ajkán zeng a hozsánna épen úgy, mint akkor régen, mikor Krisztus Jeruzsálembé vonult — pálmaágak, virágok kísérik útjában. — Virágvasárnapja van!... *Csudáky Bertalan*.

ANTIK VIRÁGÜNNEP.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Kerek ég alatt. *P. Ábrahám* Ernő nagyon fiatal író, alig két-három éve, hogy nevével találkozunk a lapokban, kötetek pedig most jelenik meg először. Tizenöt kis novelláját gyűjtötte benne össze; van közöttük egy-kettő, melyet lapunkból ismer már az olvasó. Csupa falusi és pedig alföldi történet a tizenöt elbeszélés, egyszerű paraszti emberek vagy kisvárosi polgárok a szereplő hőseik. Hasonlóképp egyszerűek a szerző eszközei: beállít egy alakot s annak egy-egy jellemző vonását fordítja az olvasó felé úgy, hogy humoros vagy megható — de többnyire humoros — színezetet adjon nekik. A betyár, a ki betelt már a zaklatott élettel, föl is adná magát, de mikor a pandurok bekerítik, csak azért is, büszkeségből, daczból keresztülvágja magát rajtuk, — a juhászgyerek, a ki minden áron csikós akar lenni, a vásárló paraszt, a ki együgyű fufanggal csapja be a görög boltost, a rátári paraszt, a kit falu eszűjává tesz az, hogy mint esküdtné a végre-

hajtóval kell járnia, s a többi is majd mind eleve-nen, ügyesen megrajzolt alakok, mindegyik számára van egy mosolyunk, vagy egy részvevő gondolatunk. Van a szerzőnek egy manapság nem igen gyakori tulajdonsága: jól tudja a népnyelvet használni, nem ethnographiai érdekességül, hanem jellemzésül. Párbeszédeinek java része tájszólás szerint folyik s mégsem érzünk bennük affektációt, sem a népiessé váló tetszelgést. Egy-egy részletnél vagy vonásnál eszünkbe jut egyik-másik más, nagyobb írónak a neve: annak a jele ez, hogy az író még nem szabadult meg teljesen az olvasmányok hatása alól. Néha azonban egy leírás, egy mondat, egy jellemző szó arra figyelmeztet, hogy az íróban igazi tehetség lakik. A hogy például a «*Pattogó karikás*» című rajzban a pusztai csikós-élet levegőjét éreztetni tudja, az a született íróra vall. Ezek azok a rések, melyeken keresztül egy szép írói pálya perspektívája nyílik a fiatal író számára, ha ezt a kezdetet hasonló fejlődés fogja követni. Ma még észrevezessük, hogy kevés a húrja

A TAVASZ ALLEGORIÁJA. — Sandro Botticelli festménye.

VIRÁGKORZÓ VELENCEBEN.

és szükküri az ember-látása. Történetei nagyobb része nem egyéb, mint kiszélesített adoma, arra pedig, hogy eszelekvényt fejlesztesse, vagyis embert emberrel, szenvedélyt szenvedéllyel állítson szembe, olyan harcra, a melyben életék sorsa fordul meg, — eddig alig mutatott egy-két félték próbát. Pedig ez a tulajdonképeni irodalom, az afféle genre-rajz, a melynek kötet áll, csak előkészület hozta. S hogy azt a nagy lépést, mely a eszelekvény-alkotást elválasztja, meg tudja-e tenni, attól függ Ábrahám Ernő pályája. Erre még érnie kell, sokat látni, sokat dolgozni és még többet tanulni, — szóval komoly kitartással, az írói toll megbecsülésével látni neki kétségtelen tehetsége kifejtésének.

Fayer László emlékezetére tisztelői megbízásából Fayer Gyula és Balog Arnold egy nagyon szép kiadású, gyászos sötétzürke borítékos, szürke papírra nyomtatott füzetet adtak ki. A kegyelet ugyanlára ezt a kiadványt: minden közeménye a nemrég elhunyt kitűnő magyar büntetőjogi emlékével foglalkozik. Első részében a magyar jogtudomány kiváló művelőinek s Fayer László jeles tanítványainak egész sora szentelt egy-egy hosszabb-rovidebb emlékezést, jellemzést az elhunyt tudós pályájának, második része pedig azokat a beszédek közt, melyeket a temetésen és a jogászok tudományos egyesületeiben mondottak Fayer László hamvai felett. A kitűnő jogtudós emlékével különben tisztelői másképen is meg akarják örökíteni: emléket akarnak neki állítani a budapesti egyetemen, a büntetőjogi szeminárium termében. Az e célra való adakozásra szóló felhívást a magyar jogászvilág kitűnőségeinek egész sora írta alá, a bizottság elnökségét pedig Wassics Gyula vállalta el. Az adományokat a «Jogtudomány Közöny» kiadóhivatalába (IV. Egyetem-utca 4.) vagy a Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaságához (IV. Kegyertér 1.) kell küldeni.

A «Magyar Könyvtár», melyet Radó Antal szerkeszt kiváló érzéssel, három új becses füzettel gyarapodott legújabb sorozatában. Az egyik Goethe Faustjának első része Dóczy Lajos fordításában. Dóczy fordítói pályájának az egyik legjelentékenyebb terméke az idők során elfoglalta már azt a helyet irodalmunkban, melyet erényeinél és fogatkozásainál fogva megérdemelt; csak hasznára válik irodalmi műveltségünknek, hogy most igen olcsó kiadásban is közzé kerül. A másik új füzet Prém József kis életrajzi vázlatát Munkácsy Mihályról; tájékoztatónak nagyon alkalmas az ifjúságnak s a nagyközönségnek egyaránt, megvan benne mindaz, a mit művelt magyar embernek a legnagyobb magyar festőről tudni illik. A harmadik füzet végül Wilde Oszkar legnevezetesebb, talán egyedül nevezetes drámai munkája, a «Salome», melynek előadását most kezdte el a Vígyszínház. Olvasva is érdekes ez a dráma, a melyben legelső irodalmi érték van Wildenek összes művei közül, leszámítva egy-két nem drámai munkáját. A darab Szini Gyula igen gondos, irodalmi színvonalon álló fordításában s meleg szeretettel írt bevezetésével jelent meg.

Az angol parlament szokásai, furcsaságai és humora. Az angol parlament rengeteg irodalmának egyik szerény, de érdekes, mulattató és tanulságos terméke, Mac Donagh Mihály ily című munkája jelent meg most az «Olcsó Könyvtár»-ban. A szerző, a ki mint friss tollú hírlápiro maga is sokáig volt parlamenti tudóstól, apróra ismeri a két ház mindenféle dolgait s vonzóan, érdekesen tud beszélni a királynak a parlamenthez való helyzetéről, a régi és az új alsóházról és Lordok házáról, a parlamenti tagok kiváltságairól, Angolország nagy pecsétjéről, a parlamenti esküről, a szűzbeszédekről, a képviselők s a parlamenti formások furcsaságairól, köztük divatos szálló igékéről, néhanapján előforduló «nem parlamentaris» kifejezésekről, nagy nevű képviselők utolsó beszédeiről stb. Nem akar az angol író minden áron oktatni, csak egyszerűen, nagyképűsködés nélkül, a kellemes eseevő egyszerű modorában mondja el, a mit érdekesnek, mulattatónak és tanulságosnak talál s ezért mindegyik élyezettel olvassuk. A kis könyvet Huszár Imre fordította.

A góbé a gazdaságban. Péterfy Tamás egy csomó adomaszerű történetet gyűjtött össze egy kötetben; csupa székeley szerepelnek s az ismert székeley-furfang a földög bennük. Van köztük jó is, van szelbelen ismert, legtöbbje azonban bizony meglehetősen hatástalanul pattan el. Az író ugyanis nem tudja a történeteket elég könnyedén, vidáman elmondani. Ugylátszik sokkal jobban ért ahhoz, hogy könyvét terjeszse, legalább erre vall, hogy a czimlap jelzése szerint már a «negyedik ezer» fogy belőle, holott manapság a legkitűnőbb, valóban irodalmi értékű könyvek is vajmi ritkán érkelek meg ennyi kiadást. Hogy pedig könyve szövege közé reklám-hirdetéseket is elegyít, abban az «lélmesség» oly nem látjuk, a mely elveszi a kedvünket a könyv olvasásától, akárhogy hivatkozunk is a szerző bevezetésében az ugynevezett «kor szózatára.»

Hitért, Hazáért. A Luther-társaság kiadványai között jelent meg *Gagygy* Dénesnek ily című nagyobb történeti elbeszélése mely a XVI. és XVII. század fordulóján indult meg, elevenen rajzolt történeti epizódokban adja Bocskai István felkelésének előzményeit és győzelmét. Az író első sorban az olvasó meghatottságához fordul, lelkesíteni akarja a vallásos és hazafias érzés összehívásával. Komponáló ereje meglehetősen fogatósok, a történeti s a regényes anyagot nem bírja mindig egyensúlyban tartani; az előbbi rendesen elnyomja az előbbi. A protestáns olvasók azonban tetszéssel fogják olvasni, mert színesen, élénken van írva s őszinte lelkesedést hatja át.

Szinyei Merse Pál «Majális» című híres festményét, mely nemcsak a kitűnő művész pályájának legnevezetesebb alkotása, hanem egyúttal a magyar festészet történetének is egyik fontos állomása, — most szép színes reprodukcióban adta ki a «Könyves Kálmán» társaság, a nagy arányú kép ára kerettel együtt 44 korona s részletekben is törleszthető.

Uj könyvek: *Kerek ég alatt*; elbeszélések. Irta P. Ábrahám Ernő. Budapest, a «Budapesti Hírlap» kiadása; ára 3 korona.

Goethe: Faust. A tragédia első része; fordította Dóczy Lajos. Budapest, Lampel-Wodianer részv. társ. (Magyar Könyvtár); ára 60 fillér.

Munkácsy Mihály, Irta Prém József. Budapest, Lampel-Wodianer részv. társ. (Magyar Könyvtár); ára 30 fillér.

Wilde Oszkar: Salome. Színmű, fordította és bevezetéssel ellátta Szini Gyula. Budapest, Lampel-Wodianer részv. társ. (Magyar Könyvtár); ára 30 fillér.

Az angol parlament szokásai, furcsaságai és humora. Irta Mac Donagh Mihály. Budapest, Franklin-Társulat. (Olcsó Könyvtár); ára 1-40 korona.

A góbé a gazdaságban. Humoros gazdasági tárcák; írta Péterfy Tamás. Budapest, a «Pátria» bizománya.

Hitért, hazáért. Irta *Gagygy* Dénes. Budapest, Hornyánszky Viktor. (A Luther-társaság kiadványai.) Ára 1 korona.

A «VASÁRNAPI UJSÁG» 54-ik évfolyama.

A «*Vasárnapi Ujság*» a legnépszerűbb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel, legjelesebb hazai írónk és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «*Vasárnapi Ujság*» színes képmel-
léleteket is ad, több színben művésziileg ki-
vitt képeket.

A «*Vasárnapi Ujság*» a legjelesebb hazai és külföldi regényíróktól közöl elbeszéléseket és regényeket képekkel, s kiterjeszkedik a női divatra is.

Előfizetési föltételeink:

A «*Vasárnapi Ujság*» negyedévre 4 korona, fél-
évre 8 korona.

A «*Vasárnapi Ujság*» a «*Világkrónika*»-val
negyedévre 4 korona 80 fillér, félévre 9 korona
60 fillér.

Az előfizetések a «*Vasárnapi Ujság*» kiadó-
hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám
küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Dr. ERKEL Rzsó, a békésmezei takarékpénztár egyesület igazgatósági elnöke, 88 éves korában Gyulán. Széleskörű, előkelő rokonság, közte az Erkel-család gyászolja. — KLEMPA BERTALAN kir. tanácsos, Pozsonymegye alispánja, 58 éves korában Pozsonyban. Az elhunyt alispán a közigazgatás terén nagy tekintélynek és megszerezte közszerzetének örövendét. — SKULTÉRY PÁL magánzó, 76 éves korában Budapest. — Kiss PÉTER ág. hitv. evang. lelkész, 72 éves korában Galagayörkőn. 41 évig volt a Galagayörkői evangélikus híveinek lelkesítő s az egész vidéken általános tiszteletben állott. — BOKROSS JÓZSEF, a már megszűnt óbudai Kisfaludy-Színház volt igazgatója, 60 éves korában Budapest. — CZIFRÁK NER. János szállótulajdonos, Vasvármegye és Szombathely város képviselőtestületének tagja, 68 éves korában Szombathelyen. — MORVAY FERENCZ M. kir. posta- és táviró-főtiszt, 47 éves korában Budapest. — PÓKA GYULA nagykorúsi városi pénztári

első ellenőr, 48 éves korában Nagykőrösön. — WAGNER VILMOS magánzó, 76 éves korában Budapest. — NAGY BÉLA kir. telekkönyvvezető, 58 éves korában Jászberényben. — Alsóvezetési SZELTESZTY GYULA, 60 éves korában Budapest. — Időb. JANSA NÁNDOR fővárosi kéményseprőmester, 68 éves korában Budapest. — MACZ FERENCZ, a Pesti magyar kereskedelmi bank nyug. főkönyvelője, 56 éves korában Budapest. — MACHER H. ERNŐ, fővárosi kereskedő, 75 éves korában Budapest. — Nagybecsényi FARKAS MÓR, nyug. magyar királyi honvédszárm. őrnagy, 68 éves korában Budapest. — SUKKA ALAJOS BÉLA, a minorita-rend kormánytanácsosa, életének 54-ik, szerzetesi életének 35-ik, áldozópapságának 31-ik évében Aradon. — Derecskei KÖRMENTY IMRE földbirtokos 30 éves korában Kótaj községben. — Ifj. LÁSZLÓ GYULA, 25 éves korában Budapest. — REICH HENRIK magánzó, 95 éves korában Dunaföldvár. — FERENTZ EMÁNUEL 62 éves korában Nagy-Kállón. — HUBACSIK JÁNOS gyógyszerész, 43 éves korában Tótkomlósn.

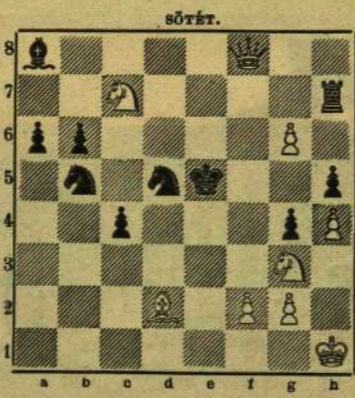
Meghaltak még a következők 48-as hónapok: Időb. HERPKA KÁROLY, a Schlick-féle vasöntő és gépgyár osztályfőnöke, 73 éves korában Budapest. 14 éves korában lépett be a honvédseregbe, az utazóknál szolgált s vitézségeért kitüntetés is kapott. — DOBOS JÓZSEF és BALLA JÁNOS közönlődék, a honvéd-menedékház lakói, mindketten 81 évesek, ugyanezen napon. — BÉRTAY ISTVÁN öreg honvéd, 78 éves korában Budapest.

Szentiváni NEMES SÁMUEL szül. Pásztor Etelka 56 éves korában Gyulafehérváron. — ÖZV. ILLÉS Pálné szül. Petrovits Anna, 63 éves korában Szendrőn. — UMBACH REZSŐ szül. Fernok Zsuzsanna, 64 éves korában Budapest. — HOLLES FERENCZ szül. Wágner Mária, 64 éves korában Veszprémben. — ÖZV. GEIGER SÁNDORNÉ, 86 éves Budapest. — DEUTSCH ZSIGMONDNÉ szül. Stern Margit, 22 éves korában Budapest. — BÁRÓ FRAGSTEIN JÁNOS szül. Alter Francziska, Fragstein János báró negyvennyolcas honvédhadnagy özvegye, 98 éves korában Ungváron. — GÖNCZY RÓZA, Gönczy Mór dr. kultuszminiszteri osztálytanácsos nővére, Budapest. — Csikszentdomonkos özv. SÁNDOR LÁSZLÓNÉ, 75 éves korában Csikszerezdán. — Csikszentmártoni SZABÓ ALBERTNÉ szül. Fricsi Fekete Judit, 41 éves korában Budapest. — ÖZV. NOVÁK SÁNDORNÉ szül. Forster Julianna, 83 éves korában Pakson.

SAKKJÁTÉK.

2528. számú feladvány. Schulz G.-től, Stockholm.

(A «Tijdschrift für Schack» feladványversenyén az első díjat nyerte.)

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2519. sz. feladvány megfejtése Ludányi Antaltól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Ka7-a5	He8-a6(a,b)	1. ...	Ha1-b3	
2. Ve7-e5	Kd4x5	2. Ve7-c8	Kd4x5	
3. Hb4-c6	+ matt.	3. Hb4-c2	+ matt.	

A 2520. számú feladvány megfejtése Spöner Andortól.

Világos.	Sötét.
1. Ke3-f2	e6-e5
2. e2-e3	e7-e6
3. Bd2-d4	e5xd4
4. e3xd4	+ matt.

Helyesen fejtették meg: Marényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör» — Ludányi Antal. — Wyschograd Pál (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyárik Agnes (Szeged). — Hoffauer Antal (Lipótvár). — Székely Jenő. — Mészay József (Győr). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — A «Zborói Társaság». — A «Kálóczi Katolikus-kör». — Vécsei Miklós (Zéres). — Ifj. Huszár Bertalan (Budaörs). — A «Dunaföldvári Egyenlőségi kör» (Dunaföldvár). — Barosa Mihály (Udvar).

Hiba-igazítás. A 2527. sz. feladványban (Miskolczi Antal alkotása) há-on sajtóhiba folytán egy világos futár áll. A e4-e mező árus.

EGYVELEG.

* VII. Edvárd angol királynak a világ külön-félé részeiben nem kevesebb, mint 1500 udvari szállítója van. Ezek közt egy kairói borbély is szerepel, kinek ez a cím évenként 60—70 ezer frankot jövedelmez.

A fogak szépségét és egészségét megóvja a Brázy-féle *Kalogen* sóorszessz fogkrém, mely fertőtleníti és szagtalanítja a szájtüreg, erősíti és edzi a foghúst. E kiváló tulajdonságaitól fogva a *Kalogen* a mindennapi szájhigiénés és fogtisztításnál nélkülözhetetlen és pótolhatlan mindenkre nézve.

Szerkesztői üzenetek.

Szatmár. Sz. E. A Verlaine-fordítást megkaptuk s nemskörá sorát is fogjuk ejteni.

Kisretétjárás. Lethargia. Még mindig kölcsönvett ruhában jár s nem a maga nyelvén beszél. Ha terünk és időnk volna, pontosan ki tudnók mutatni nem egy frázisának eredeti forrását. Maga ezt persze nem veszi észre, de azért mégis úgy van. Tisztulni,

A Bor- és Lithion-tartalmú, természetes és vasmentes **Salvator-forrás** kitűnő sikerrel használhatók veszebojknál, a húgyhólyag bántalmánál és közzéknél, a cukorbetegségnél, az emésztési és légzési szervek hurutjainál. Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat Budapest, V., Rudolfrakpart 8.

ZENEMŰVEKET vegyünk **ROZSNYAI KÁROLY** könyv- és zeneműkereskedésében IV. ker., Muzem-körút 15. szám alatt. **Bő zeneműgyűjtemény Ingven.**

MAGGI ÉRZESÍTŐ javítja a leves ízt. Néhány osepp elegendő! Készíti Maggi Gyula és Társa, Bregenz. **Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság**

elhatarozta, hogy részvénytőkéjét 4 millió koronával felemeli, olyképp, hogy 8000 db. 500 kor. név-értékű részvényt — a melyek a társaság jövedelmében 1907 január 1-től fogva részesednek — becsát ki és az átvételi előjog részvényeseinek ajánlja fel. **Három-három régi részvény egy új 500 kor. névértékű — 1907. évi száló szelvényvel el-
látott — részvénynek átvételére jogosít, ha a részvényes birtokosai erre vonatkozó szándékukat 1907 márczius 18—30-áig bezárlag az alább közzétett helyeken bejelentik. Részvénytörődék nem adtnak ki.
2. Az átvételi előjog érvényesítése bejelenthető Budapesten a társaság pénztáránál (V., József-tér 14. sz.), Bécsben az Union-Bank pénztáránál, Triestben a cs. kir. szab. Triestti általános biztosító társulat (Assicurazioni Generali) pénztáránál, a cs. kir. szab. Osztr. Hitelintézet főközlőknél és az Union-Bank főközlőknél.
3. Minden új részvényre 555 korona tőke és 500 kor. n. é. után 1907 január 1-étől az átvételi jog gyakorlásának napjáig járó 5%-os kamát fizetendő.
4. A még forgalomban levő 1000 drb. alapítói rész-
jegy birtokosainak az átvételi előjogot — az alapszabályok 9. §-a értelmében — az utjonnan kibocsátott rész-
vények 2/3-ára, vagyis 400 drb. 500 koronás részvényre ajánljuk fel és pedig olyképp, hogy 5—5 drb. alapítói részjegy 2—2 új részvénynek névértékben való átvételére jogosít. Az átvételi előjog gyakorlása végett az alapítói részjegyek 1907 márczius 18-tól—30-áig bezárlag Budapest a társaság pénztáránál (V., József-tér 14) és Triestben a cs. kir. szab. Triestti általános biztosító társulat (Assicurazioni Generali) pénztáránál bemutatandók. Ugyanakkor és ugyanott részvényenként 500 koronát és ezen összegnek 1907 január 1-től az átvételi jog gyakorlásának napjáig járó 5%-os kamatját kell lefizetni. Budapest, 1907. évi márczius hó 15-én.
12129 — Az igazgatóság.**

LEGJOBB FOG-CRÈME KALODONT a fogakat tisztán fehéren, épen tartja. **MARGIT FORRÁS** („Margittelep” Beregmejeje) gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmáinál igen jó hatású még akkor is, ha vérzésesek esete forog fenn. Megrendelhető: Édeskút L.-nél Budapesten és a forrás kezelőségénél Munkácsón.

Rheuma, csúz, köszvény, hátis, csont és ideges főtájás ellen legjobb az erősitett **Capsin paprika-kenőcs.** A fővárosi kórházban és több orvos által e bajban sikerrel adatik. Ezrekre menő hálairatok bizonyítják, hogy mily kitűnő hatása van, ezen hálairatok nálam eredetiben megtekinthetők. Kis tévely egy kor. nagy 2 kor. Az ár és 35 fillér postaköltség után beküldése v. utánvéte mellett küldi a készítő **SZENTHE L.** gyógyszerész társaság, Budapest, Damjanich-utca 2/a. Főraktár: Török József gyógyszerár, király-u. 12. és Egger-gyógyszertár, váci-körút 17. szám.

KODAK KODAK Társaság korlátolt szavatosság mellett. Wien, L. Graben 29. sz. (Közvetlen a Pestis-oszlop mellett.)

érni, forni s mindenek fölött dolgozni kell még sokat, a míg megtalálja — ha megtalálja — önmagát. **Túl a Vihorlón.** Gyakorlott tollal van írva, de a mi kívánalmainknak nem felel meg. **Későn.** A hangjuk, a frazeológiájuk tanult dolog, mostanában nagyon divatos forrásból való, — egy kis eredeti hangulat is cseng azonban bennük. **Székeley nóták.** Valamikor erőteljesebben ömlött ajkáról a szó; ezek halványak, konvencionálisak, erőtlének. **A primadonna.** Nem nekünk való, kezdetleges dolog. **Az isten álma.** Dalaimból. Nagyon romantikus hangon beszél, az ilyen szónoklást a mai izlés megterkedtnek, csinálnak érzei. **A tél.** Most már múltában a tél, — attól félnék, vissza talál jönni haragjában, ha ilyen verset adnánk ki róla. **Falun.** Négy tündér. Nem tud érdekes dolgokat mondani s még kevésbé tud valamit érdekesen elmondani. **Puncsos.** Az elbeszélés nem közölhető. **Nem közölhetőek továbbá:** Mit tegyek? Utolsó forintomhoz. — Két koldus. — Kis öcsémekkel. Költő vagyok. A vidékről. — Néha. — Költői álom. — A tuskés sütn stb. — Manczikához. Panasz stb. —

Etvágytalanság, emésztési hiány a leggyorsabbban a rohischi „Tempel forrás” időszerűk ivása által megszüntethető. E nemű régiebb vagy krónikus állapotnál a „Styria forrás” (erősebb) előnyösebb. Nagybani raktár Magyarország részére Hoffmann József-nél, Budapest, Báthory utca 8.

164. ábra **Kedvelt divatos, puha kalap** fekete, és minden színben 5, 6, 7, 8 és 10 korona.

REIS KÁROLY KALAPGYÁRA Budapest, Andrassy-út 16. sz. Alapítva 1886. Teljes árjegyzékemet a Vasárnapi Ujság márczius 10-iki számában 200. és 201. oldalán szives figyelmébe ajánlom. Eszen árjegyzékét a csöz kívánatra, bankinek portómentesen megküldi. 12127

A juhász halála. — Búszo voltam. — Nekem is volt boldogságom. Csalódás. Van nekem egy fehér szekfűm.

A 8-ik számban megjelent képtalány megfejtése: **«Nem bort, vizet iszom; Vizet bizony.»** Felelős szerkesztő: **Holtzy Pál** Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Selyem van divatba! Kérjen 10 filléres levelezőlapon mintákat a mi tavaszi és nyári újdonságainkból ruhák és blousok számára: Echizen, Taifetsu Iustien, Louisian, a Jour, Mousuelien 120 cm szélességű 1 2/3 méter feletti fekete, fehér, egy- és tarkosított, ugyiszlén hímzött blousokat és ruhákat bástában. Mi csak jóállással kezelt selyemszövetet adunk el direkt magánfeleknek, vám- és portómentesen a lakásba szállítva. **SCHWEIZER & Co., Luzern U/24. (Svájc.)** Selyemszövet-kivétel. Kir. udv. szállító.

A hajadonok őrangyala. **Katholikus imakönyv.** Zsebkiadás velinpapírosan öt képpel, bőrbő köve, aranymetázzsal. — 2,40 K Francia börbő, díszkötésben, káposccsal 6. — Kék v. piros báronyba köve, káposccsal 16. — Kis nyolczadrét alakban, francia börbő díszkötésben — — — — 10. — Kapható Lampel R. könyvkereskedésében, (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, Andrassy-út 21. sz.

Uj rózsáskert. Imádságos és énekeskönyv **katholikus keresztény hívek használatára.** Zsebkiadás, egy czimképpel. Bőrbő köve 3 K Francia börbő köve, káposccsal — — 6 K Fehér csontutántaz-kötésben — — 7 K Kék v. piros báronyba köve, káposccsal 12 K Kapható Lampel R. könyvkereskedésében, (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, Andrassy-út 21. sz.

A LEGSZEBB ÜNNEPI AJÁNDÉK **TÁRKÁNYI BÉLA** **Vezércsillag az üdv elnyerésére.** Imakönyv a kath. nőnem használatára. Zsebkiadás; két finom képpel, börbő köve — 4 K Francia börbő köve, káposccsal — — 6 K Fehér elefantont v. teknőbéka-utántaz, csont- vagy aranykereszettel és káposccsal — — 8 K Finom borjúbőr-kötésben, káposccsal — — 10 K Kék vagy piros báronyba köve, káposccsal — 12 K Finom pelucskötésben, gazdag dobormotvú díszítéssel és káposccsal — — — — 16 K Kapható azonkívül különféle finom modern börbő-kötésben 8 koronától 20 koronáig. Kapható Lampel R. könyvkereskedésében, (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, Andrassy-út 21. sz.

Katona Géza éttermei

IV. kerület, Váci-utca 38. szám. Müncheni Hofbräu-sör a bejár királyi udvari serfőzléből Részvény udvari-sör a Kőbányai részvény-serfőzléből. Külön páholyok és terem nagyobb társaságok részére. Tiszta fájborok és izletes étel.

„Klotild kávéház” IV., Váci-utca 38. és Irányi-utca sarkán. — **Villamos megállóhely.** Minden vasárnapon és tinnepnapon a m. kir. 1-ső honvédszere hangverseny. Katona Géza tulajdonos.

HA FÁJ A FEJE,

ne tévoldozz, hanem használj azonnal
Beretvási-féle MIGRAIN-Pasztilát
 Minden győgy-
 szer-
 ban és
 drog-
 zárban
 kapható.
 mely 5 perc alatt mindenféle tor-
 méseztü ideges fejfájást, még ha
 krónikus is, megszüntet. Felülmúl min-
 den eddigi ismeret szer. Hatása bámulatos, még
 a leghevesebb fejtájánál is.
 Főraktár: **Beretvási Tamás** gyógyszer-
 részlél, **Kispest**, Békési-
 utca 6.
 Ingyen postal szállítást 3 doboz rendelésnél.

KÖVERSEG korai vénség. Kinos, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Pedig minden betegségnek kezdője az emésztési zavarok és az elhízás okozta. Azért kell féltélen, ha a haj nincs még elharapódva, csak egy kiséletet tenni a világhírű **Mandor-porral**, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megvenni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Tekintélyes orvosi és vegyészeti bizonyítványokkal és utasítással utánvétele, vagy a pórus beküldése mellett, azonnal.
 Mad. Mandl Ida, Bpest, **Károly-körút 27 TOROK JÓZSEF** gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

1900. párisi vilákiállításán Grand Prix. Kwizda-fluid.

Kigyójel (Touristfluid.)
 Aromatikus bedörzölésre az idegek és izmok erősítésére.
 1 üveg ára 2 korona.
 1/2 üveg ára 1 kor. 20 fill.
 Erősítés és erömgújítás céljából eredményteljes használják az összes turisták, kerékpárosok és lovagok nagyobb utazás után. Kwizda-Fluid valódi csak a mellette álló kigyóval. Kapható minden gyógyszerüzletben. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
 Főraktár: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26. sz.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölcson R.T.
 Irodái: VI., Andrássy-ut 5 sz. a. (snját házában).
 Befizetett részvények: 40 millió korona. Elfogad betéteket, lezárástól váltókat és előleget nyugt értekpapirokra.
 M. kir. szab. oszt.-sorozásték felárúró helye: VI., Andrássy-ut 5. Készálog-üzletel: IV., Károly-körút 18., IV., Ferenciek tere 4. (Frányi-utca sarok), VII., Király-utca 37., VIII., József-körút 2., VIII., Üllői-ut 6.

KNUTH KÁROLY
 mérnök és gyáros 11409
 Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.
 Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
 Központi víz- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.
 Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Dr. Gölis-féle emésztő-por
 (1857 óta kereskedelmi czikk).
 Étrendi szer, kitűnő hatása van a különösen nehezen emészthető ételek föloldására, valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva, avés után egy kávékanálnyit léve a nyelvre s a szokásos itallal lechlítve, kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknek, minők: gyomorégés, nyálkaképződés, székrekedés, aranyeres bántalmak, altesti pangás stb.
 Asványvíz-gyógymóddal mint elő- vagy utókúra, vagy egyidejűleg a gyögmóddal kitűnő hatást fejt ki.
 Minden doboznak dr. Gölis pecsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lezárva lenni s mindenkor határozottan dr. Gölis-féle emésztő-por kérendő a vétel alkalmával. Egy nagy doboz ára 2 K 52 fillér, egy kis doboz ára 1 K 68 fillér.
 Dr. Gölis-féle egyetemes emésztő-por központi szétküldése: Bécs, I., Stefansplatz 6. (Zwetthof). — Főraktár: **Török József** gyógyszerüzlet, Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26. szám.

KRIEGER AKÁCIA-CRÉME
 POUFRE és SZAPPAN
 A LEGTÖKÉLETESEBB ARCÁPOLÓ SZEREK.
 Kitűnő hatásuk folytán az egész continensen elterjedve. Szepplőjét, vimmerlijét, mitesszerét rövid par nap alatt elmulasztja. **Akácia-Crème 2 korona.**
Akácia-szappan 1 korona.
Akácia-poufre 1 korona.
 Kapható a készítőnél:
KRIEGER „MAGYAR KORONA” GYÓGYSZERTÁR.
 Budapest, VIII., Calvin-tér.

Vértess-féle Sósbor-szesz
 minden házbán szükséges.
 Csak „SICULIA” névvel ellátott üvegek valódiak
A Málnási „SICULIA” forrás-víz
 a sós savanyúvizek királya.
 Sziklarétegeken átfurt ártézi-forrás. A gyomorégést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmak ellen. Korányi, Kétly, Nüricsán, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei a MÁLNÁS **Siculia** forrást a kontinens legdusabb természetes alkalikus sós savanyúvizeinek minősítik. — Magyarországi főraktár: **Bráza Kálmán** József-körút 37. BUDAPEST. Kapható minden gyógyszerüzletben, drogus- és fűszerkereskedésben. TELEFON 59-46.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER
 TERMÉSZETES SAVANYÚ-VÍZ

Rozsnyay vasas china bora.
 Igen hatásos vérszegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor. Egy 4 üveget tartalmazó postaláda 14 kor. 12 fillér franco küldve.
A Rozsnyay-féle vasas china bor egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felülmúlja. Vérszegényeknek különösen ajánlható 11266
 Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerüzlet.
 Továbbá a készítőnél: **Itosnyay Mátás** gyógyszerüzletében Aradon, Szabadság-tér.

Vérszegények, gyöngékedők, idegesek.
 Felhívók és gyermekek találának dr. Hofmeier-féle „Phorzal”-ban egy kiváló étvágygerjesztő idegerősítő táp- és erősítőszert. Orvosi tekintélyektől ajánlva. Árak: Polvékony kor. 3.50, 5 és 8. Pastillák: 100 drb K 1.30, 400 drb. 4 kor. Dor: 25 gr. kor. 1.20, 100 gr. kor. 3.50. Gyermekpastillák csokoldával 100 drb á 1/2 gr. K 1.75.
 Főraktár: **Török József** gyógyszerüzlet, Budapest, Király-u. 12. — Kapható minden gyógyszerüzletben.

Ha őszül a haja
 ne használjon más, mint a **„STELLA”-HAJVIZET,** mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű, mely a haj eredeti szinét adja vissza. Üvege 2 K. **ZOLTÁN BELA** gyógyszerüzletében, Budapest, V/43, Szabadság-tér, Sótátr-utca sarkán. 11186

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
 Egyetlenus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyöngékedők, vérszegények és lábbedorok számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer.
 Kitűnő íz. 3000-nél több orvosi vélemény. **J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.**
 Vászrolható a gyógyszerüzletben filléres üvegekben á K 2.60, egész literes üvegekben á K 4.80.

FELHIVÁS A NŐKHÖZ!

Mindazon nők, kik adnak valamit a kéz és arcz ápolására, ne kenjék arcukat és kezüket semmi-féle krémmel, kenőccsel, pudrel, melyekkel sosem fognak eredményt elérni, hanem tegyenek egy próbát a világhírű és orvosi tekintélyek által ajánlott

„HOPPA”

angol teint regulator-ral, mely fölöslegessé teszi az arcz és kéz kellemetlen bekenését s egymagában pótolja a krémet, kenőcsöt, pudert, szappant.
 A „HOPPA” bámulatos gyorsan tünteti el a szeplőt, májfoltot, bőrvörösséget, mitesszereket, stb. és meglepően puhítja, finomítja, ifjítja az arcot és kezeket. 12126

Igazi uri nő nem keni arczát.

Egy doboz ára utasítással 2 K 50 f.
 Kapható minden gyógyszerüzletben, drogeriában és illatszertárakban.

Főraktár:
Kaiser Vilmos és Tsa
 kozmetikai laboratoriuma
 Győr, 1/g.

Szép mint a csillag az égen
DERMOLIN
 használatától. Földmulhatatlan hatásában és ezerszer ajánlva. **Dermolin** eltávolít bőrtálat (mátes ort), pattanást, szepit, arczoltot, simit ráncot, rózsás szint, magzó szépséget, ifúságot kölcsönöz az arcznak. **Ára K 1.80. K 2.10 fill.** beküldés mellett (levélblyegekben is) bérmentve. — Kapható:
HATTYU GYÓGYTÁR Budapest, Aréna-ut 124.

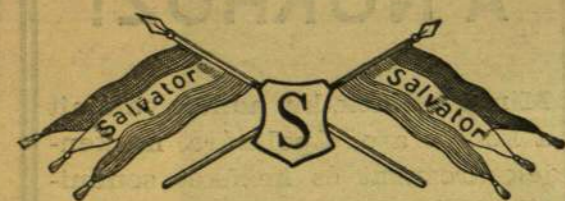
Sok millió előkelő urbólgy használja a világhírű Földes-féle **MARGIT-CREMET,** mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szépít. A Földes-féle **MARGIT-CREME** gyorsan és bizonyos ható ártalmatlan szer szepplők, májfoltok, bőrtálat, pattanások, kiütések s mind neműi bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.
 Posta útánvételre vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen** gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer. Király-u. 12 és An Irássy-ut 23. Kapható minden gyógyszerüzletben.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a **MELANOGENE** fekete és barna szinben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszát pár perc alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különbözethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284 **Ára 2 korona 80 fillér.**
 Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer. Király-u. 12 és An Irássy-ut 23. Kapható minden gyógyszerüzletben.

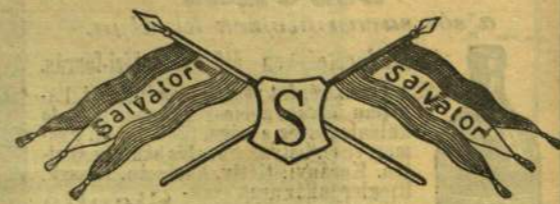
MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK. HIRDETMEYNY.

A részvényesek mai napon tartott közgyűlésének határozata szerint az 1906. évre megállapított osztalék részvényenkint
40 koronával fog folyó évi április 1-től kezdve
 az 1907. évi május 1-én esedékes 16. számú szelvénynek beszülgeltatása ellenében 12128
Budapest: a társaság pénztáránál.
Brassóban, Győrön Kassán, Kecskeméten, Nagyváradon, Pécsen, Pozsonyban, Szabadkán és Temesvárott: a társaság fiókjainál, Fiumében: a Fiumei Hitelbank részvénytársaságánál.
Bécsben: a K.K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe című intézetnél.
Berlinben: a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézetnél, vagy S. Bleichroder bankháznál.
M/m. Frankfurtban: a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézetnél
 az ezen beváltó-helyeknél szokásos üzleti órák alatt kifizetteti.
 A szelvények hátlapjukon czimbélyeggyel vagy aláírással ellátva, vagy pedig azok számit sorszámit szerint tartalmazó jegyzékek kíséretében nyújtandók be, a mihez a szükséges nyomtatványok az említett beváltási helyeken ingyen kaphatók.
 Budapest, 1907. évi március 19-én.
 A Magyar Általános Hitelbank.

Elsőrendű gyógyviz és diätetikus ital

Vesebajoknál,

a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél,
a cukorbetegségnél,

az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál

a **Bór és Lithion** tartalmu, vastól mentes

SALVATOR-FORRÁS

a continens legelső orvosi szaktekintélyei által kitűnő sikerrel használtatik.

Húgyhajtó hatása.

Kellemes izü.

Vasmentes.

Könnyen emészthető.

Teljesen tiszta.

Állandó összetételü.

Különösen oly egyéneknek ajánlatos, kik
ülő életmódjuk folytán

aranyeres bántalmakban,
hasi vérbőségben, máj és
veseizgalomban vagy húgy-
savas lerakódásokban,
vesehomok és vesekövek

képződésében szenvednek.

Forrásleírások és orvosi bizonyítványok, valamint elismerő
nyilatkozatok betegek köréből díjmentesen állanak rendelkezésre.

„SALVATOR“ kapható minden ásványvizkereskedőnél vagy

SCHULTES ÁGOST

Szinye-Lipóczi Salvator-forrás vállalatnál
Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

12084

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest IV., Egyetem-utca 4. szám.

13. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, MÁRCZIUS 31.

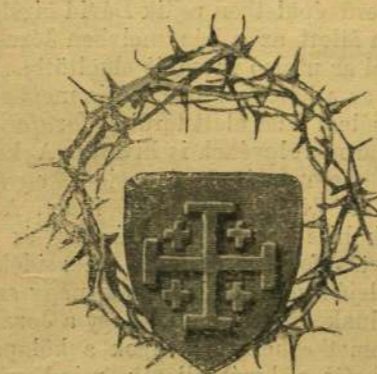
Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ----- 16 korona.
Félévre ----- 8 korona.
Negyedévre ----- 4 korona.

A „Világkrónika“-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

JERUZSÁLEMI SÍROK.

Irta Roskovics Ignác.

A SZENTFÖLD FŐVÁROSA, Jeruzsálem sírjai közt az első, dicsőség Jézus Krisztus szent sírját illeti. Jeruzsálemnek jelenleg központjában van a Szent-sír temploma. Vágya, vigasztalása a Szentföldre zárandokolóknak. Az Evangélium szerint Jézus sírja a Golgotha alatt egy kősziklába vágott sír, Arimathiai József tulajdona volt, ki a magának szánt sírba temeté a Megváltót. E Szent-sír most a fölépített templom kupolája alatt van. Jézus föltámasztása után nemesak anyja, a szent asszonyok, és az apostolok, de többi hívői is Isten háza gyanánt látogatták és gondozták. János evangélista élénken írja le a szent helyet. Jeruzsálemnek Titus általi ostroma nem volt ártalmára a sírnak, de Hadrián 130-ban K. u. a Golgothát és Jézus sírját földdel hordatta be s Jupiternek és Venusnak templomot épített a helyére.

Konstantin görög császár és anyja Szent Helena 326-ban kiásatták Jézus sírját — megtalálták Jézus keresztjét is, — és hatalmas nagy templomot építettek a Szent-sír és Golgotha fölé. 614-ben II. Chosroes perzsa király bevette Jeruzsálemet s a Szent-sír templomát összeromboltatta. Két év múlva Modestus püspök egykezett a templomot hely-

A SZENT-SÍR TEMPLOMA ÉS MÁRIA SÍRJÁNAK BEJÁRATA.

reállítani, de Konstantin nagy temploma helyett csak négy kisebb, egymáshoz ragasztott kápolnát építtethetett; a feltámasztás, Golgotha, keresztfel-találása és a megkenés köve kápolnáit. Mikor aztán Omár Kalifa 637-ben elfoglalta Jeruzsálemet, bár a mohamedánok a keresztényeket vallásuk és templomaik szabad gyakorlatában

meghagyták, 936-ban és 969-ben nagyon megromoltak a Szent-sír templomát. 1072-ben Palesztina a szeldsuk törökök kezébe került s a keresztények helyzete ekkor siralmas lett. VII. Gergely és III. Viktor pápák igyekeztek szorongattatásukon segíteni, azonban csak II. Orbán pápának sikerült Amiens-i Péter remete lelkes

buzdításával kereszties hadat gyűjteni. Az összegyűlt hadak a fővezérséget 1095-ben Szent László királyunknak ajánlották föl, s ő el is fogadta, de négy hó múltán bekövetkezett halála miatt a vezérletet nem vehette át. Bouillon Gottfried indította el 1096-ban a vörös keresztel jelzett hadsereget Palesztina felé s 1099-ben, bár csak 35,000-en voltak 40,000-rel szemben, a keresztiesek hősi küzdelem után bevették Jeruzsálemet. Leírhatatlan volt az öröm; a Szent-sír templomában adtak Istennek hálát a győzelemért. Gottfriedet királylyá választották, ő azonban nem kívánt arany-

A JÉZUS ÁLTAL FÖLTÁMASZTOTT LÁZÁR SÍRJA.